

Bilim İnsanlarının Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranışları Üzerine Bir Araştırma: Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Örneği^{1 2}

Fevzi Serkan ÖZDEMİR³ - Haluk BENGÜ⁴ - Elif BULUT⁵ - Serpil ÇELİK⁶

Başvuru Tarihi: 20.11.2020

Kabul Tarihi: 03.06.2021

Makale Türü: Araştırma Makalesi

Öz

Okuryazarlık kavramına dair ilk tanımlamalara bakıldığında; bireyin “okuma” ve “yazma yetisi”ne yapılan vurgu göze çarpmaktadır. Ancak okuryazarlık kavramının bu iki yeti ile sınırlanamayacağını anlaşılmaması ile kavram “okuduğunu anlama” ve “kendini yazılı olarak da ifade edebilme” yetilerini de içine alacak biçimde genişlemiştir. Özellikle teknolojik ilerlemenin ve kitle iletişim araçlarının yaygınlaşması ile okuryazarlık kavramının tanımsal gelişimi devam etmiş, bileşenleri ile çeşitlenen özelleşmiş okuryazarlık tanımları da literatüre geçmiştir. Öyle ki okuryazarlık kavramı, belirli özel veya teknik bir alanda okuryazarlığı ifade edecek biçimde kullanılmaya başlamıştır. Örneğin finans, ekonomi, medya vb. gibi birçok alanda okuryazarlıktan söz edilmeye başlanmıştır. Finans alanında okuryazarlık da son yılların popüler kavramlarından biri haline gelmiştir. Finansal okuryazarlık hakkında çok sayıda araştırma literatürdeki yerini almıştır. Bu çalışmanın amacı da bilim insanları arasında finansal okuryazarlık tutum ve davranış ölçeğinin harcama, algı, ilgi ve tutum şeklindeki bileşenleri açısından farklılık olup olmadığını ve bilim insanlarının finansal kavramlara dair bilgi düzeyleri ile tutum ve davranış ölçeğinin bileşenleri arasında ilişki olup olmadığını irdelemektir. Çalışmanın anakütlesini oluşturan Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi’nde görev yapan 951 akademik personele kolayda örnekleme yoluyla anket uygulanmıştır. Sağlanan geçerli gözlem sayısı ise 247 olmuştur. Bu sayı %95 anlam düzeyinde, %5,37 hata payına karşılık gelmektedir. Çalışma sonucunda; demografik değişkenlerden cinsiyet, unvan, ekonomik gelişmeleri takip etme, yaş ve finansal kavramlardan tasarruf, hisse senedi, yatırım fonu, katılım bankası, bireysel emeklilik, yatırım, enflasyon, çek ile finansal okuryazarlık tutum ve davranış bileşenleri arasında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Finansal Tutum, Finansal Davranış, Finansal Okuryazarlık

Atf: Özdemir, F. S., Bengü, H., Bulut, E. ve Çelik, S. (2021). Bilim insanlarının finansal okuryazarlık tutum ve davranışları üzerine bir araştırma: Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi örneği. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(2), 449-482.

¹ Bu araştırma kapsamında, “Niğde Ömer Halis Demir Üniversitesi Etik Kurulu”na başvuru yapılmış olup, 29.05.2019 tarihinde 2019/05-04 sayılı kararı ile etik açıdan uygunluk belgesi alınmıştır.

² Bu çalışma 6. Uluslararası Muhasebe ve Finans Araştırmaları Kongresi (ICARF’19)’inde (23-25 Ekim 2019, Niğde) sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

³ Türkiye Büyük Millet Meclisi, fsozdemir@gmail.com, ORCID: 0000-0002-0641-6352

⁴ Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü, halukbengu@gmail.com, ORCID: 0000-0001-7751-0285

⁵ Ondokuz Mayıs Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü, elif@omu.edu.tr, ORCID: 0000-0001-8278-1821

⁶ Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Niğde Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Muhasebe ve Vergi Bölümü, serpilcelik@ohu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-2340-0010

An Investigation of Scientists' Financial Literacy Attitudes and Behaviors: The Case of Niğde Ömer Halisdemir University

Fevzi Serkan ÖZDEMİR⁷ - Haluk BENGÜ⁸ - Elif BULUT⁹ - Serpil ÇELİK¹⁰

Submitted by: 20.11.2020

Accepted by: 03.06.2021

Article Type: Research Article

Abstract

Considering the first definitions about the concept of literacy; emphasis is placed on the individual's ability to read and write. However, it has been understood that the concept of literacy cannot be limited by these two skills. The concept has expanded to include "reading comprehension" and "expressing yourself in writing". Especially, technological advances and the widespread use of mass media have also literally developed the concept of literacy. And the definitions of specialized literacy, which are diversified with their components, are also included in the literature. Thus, the concept of literacy has begun to be used to express literacy in a particular or specific technical field. For example, finance, economics, media, etc. literacy has started to be mentioned in many areas such as. Literacy in finance has also become one of the popular concepts of recent years. There are many studies on financial literacy in the literature. The aim of this study is to examine whether there is a difference between the scientists in terms of the components of financial attitude and behavior scale in terms of expenditure, perception, interest and attitude, and whether there is a relationship between academics' level of knowledge of financial concepts and the components of attitude and behavior scale. The study was conducted by 951 academic staff working at Niğde Ömer Halisdemir University. The number of valid observations provided was 247. This number corresponds to a 5.37% margin of error at 95% significance level. As a result of the study, there were significant differences between financial literacy attitude and behavior components and demographic variables (gender, title, age, following economic developments), and financial concepts (savings, stocks, mutual funds, Islamic banking, private pensions, investment, inflation, check).

Keywords: Financial Attitude, Financial Behavior, Financial Literacy

⁷ Grand National Assembly of Turkey, fsozdemir@gmail.com, ORCID: 0000-0002-0641-6352

⁸ Niğde Ömer Halisdemir University Faculty of Economics and Administrative Sciences Business Department, halukbengu@gmail.com, ORCID: 0000-0001-7751-0285

⁹ Ondokuz Mayıs University Faculty of Economics and Administrative Sciences Business Department, elif@omu.edu.tr, ORCID: 0000-0001-8278-1821

¹⁰ Niğde Ömer Halisdemir University Niğde Vocational School of Social Sciences Accounting and Tax Department, serpilcelik@ohu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-2340-0010

Giriş

Türk Dil Kurumu Sözlüğü'nde "Okuryazarlık" kavramı, "Okuryazar olma hali"; "Okuryazar" ise, "Okuması yazması olan, öğrenim görmüş (kimse)" şeklinde tanımlanmaktadır. Bileşik kelime olan "okuryazarlık", sözlükte de bu iki eylem ile tanımlanmaktadır. Kavramın ilk bakışta bir bireyin "okuma" ve "yazma" yetisine sahip olması halini çağrıştırmasının ana nedeni de budur.

Öte yandan okuryazarlık kavramının ilk defa tanımlandığı 1950'li yıllarda da tanımın bu iki beceri ile sınırlandırıldığı görülmüştür. Bu yılları izleyen dönemde okuryazarlığın, bireyin "okuma" ve "yazma" becerisi ile sınırlanamayacak kadar geniş bir anlam taşıdığı kabul görmeye başlaması, "okuduğunu anlama" ve "kendini yazılı olarak ifade etme" yetilerinin de bu kavramın içine girmesine sebep olmuştur (Güneş, 1997).

"Okumak" ve "yazmak" eylemleri ilk anlamları ile yazı sembollerini kullanmak ve yine aynı yazı sembolleriyle oluşturulan anlamı çözmektir. "Okuma" kelimesinin ilk anlamı dışında, mecazî anlamda (gözlerinden okumak) ve gerçek anlamda (grafik okumak) gibi yazıyı okuma eyleminden daha geniş bir anlamı da bulunmaktadır. Yazı sembollerinin yanında binlerce sembolik anlatım da söz konusu olduğundan bütün bu semboller anlamlandırmaya çalışmanın kendisi de bir tür okuma şekli olarak değerlendirilmektedir. Öyle ki, farkına vararak veya farkına varmadan da çevrenin, bireyin kendisinin, etrafta olup bitenlerin ve olayların okunduğu; bazen de yine semboller kullanılarak bireyin kendisini ifade etmek için yazılar yazması da yine okuryazarlık kavramı içinde değerlendirilmektedir (Altun, 2005; Aşıcı, 2009).

Geçmişte insanlık için önemli bir beceri olan okuryazarlık, günümüzde, bilhassa gelişmiş toplumlar için bilinç dışı yeterlik haline gelmiştir. Bu gelişme çeşitli nedenlere bağlanmaktadır. Bunlardan biri de teknolojideki hızlı değişim ve dönüşümdür. Öyle ki okuryazarlık kavramı, belirli özel veya teknik bir alanda okuryazarlığı ifade edecek biçimde kullanılmaya başlamıştır. Örneğin finans, ekonomi, teknoloji, internet, medya, görsel, eleştirel, bilgisayar vb. gibi birçok alanda okuryazarlıktan söz edilmeye başlanmıştır.

Birleşmiş Milletler tarafından 1990 yılının "uluslararası okuryazarlık yılı" olarak ilan edilmesi de okuryazarlık kavramının önemini pekiştirmiş ve literatürde okuryazarlığın yanı sıra okuryazarlık türlerine ilişkin çalışmalar da yerini almaya başlamıştır (Kurt vd., 2014).

Finans alanında okuryazarlık da son yılların popüler kavramlarından biri haline gelmiştir. Öyle ki, finansal okuryazarlık hakkında çok sayıda bilimsel araştırma, literatürdeki yerini almıştır. *Bu çalışmanın amacı da bilim insanları arasında finansal okuryazarlık tutum ve davranış ölçeğinin harcama, algı, ilgi ve tutum şeklindeki bileşenleri açısından farklılık olup olmadığını ve bilim insanlarının finansal kavramlara dair bilgi düzeyleri ile tutum ve davranış ölçeğinin bileşenleri arasında ilişki olup olmadığını irdelemektir.*

Literatür Taraması

Finansal okuryazarlık, son yılların popüler çalışma konularından biri haline gelmiştir. Finansal okuryazarlığı konu edinen birçok çalışma Tablo 1'de kronolojik olarak sıralanmıştır. Yayının adı, yazar(lar)ı, yayımlandığı yıl, yayımlandığı veya sunulduğu yer ile çalışmanın amacı ve edinilen bulgular toplulaştırılmıştır.

Literatürdeki çalışmalardan Lusardi vd. (2009), Cole vd. (2009), Lusardi vd. (2010), Klapper vd. (2012), Bayrakdaroğlu ve Şan (2014), Kaderli vd. (2016), Güler ve Tunahan (2017), Aksoylu vd. (2017), Güney ve Tanyıldızı (2018), Kıran ve Bozkurt (2019), Ünal vd. (2019) katılımcıların finansal okuryazarlık düzeylerini ele alırken; Öztürk ve Demir (2015), Ünal ve Düger (2015), Gutnu ve Cihangir (2015), Çelikkol vd. (2017), Durmuşkaya ve Kavas (2018) akademisyenlerin finansal okuryazarlık düzeylerine dair incelemede bulunmuştur.

Ayrıca literatürde çoğunlukla, katılımcıların finansal okuryazarlık düzeylerinin tespit edilmesinin amaçlandığı görülmüştür. Finansal okuryazarlık tutum ve davranışlarının incelenmesine yönelik çalışmaların ise

çoğunlukla üniversite öğrencilerine yönelik olduğu gözlenmektedir. Buna karşın salt akademisyenlerin finansal okuryazarlık tutum ve davranışını ele alan bir çalışmaya rastlanılamamıştır. Bu husus, bilim insanlarının finansal okuryazarlık tutum ve davranış biçimlerinin araştırılmasının temel motivasyonunu oluşturmuştur.

Tablo 1
Finansal Okuryazarlığı Konu Alan Çalışmalar

Yayının Adı	Yazar(lar)ı	Yılı	Yayımlandığı / Sunulduğu Yer	Çalışmanın Amacı	Edinilen Bulgular
Financial Literacy: An Essential Tool for Informed Consumer Choice?	Annamaria LUSARDI	2008	Nber Working Paper Series National Bureau of Economic Research	Çalışmanın amacı katılımcıların finansal okuryazarlık düzeyini belirlemektir.	Çalışmaya 812 kişi katılmıştır. Çalışmaya katılan bireylerin bileşik faiz, nominal ve gerçek değerler arasındaki fark ve risk çeşitlendirmesinin esasları gibi temel finansal kavramlar konusundaki eksikliği ve temel ekonomik hesaplamaları yapamadığı tespit edilmiştir.
Financial Literacy and Financial Sophistication among Older Americans	Annamaria LUSARDI, Olivia S. MITCHELL, Vilsa CURTO	2009	Nber Working Paper Series National Bureau of Economic Research	Çalışma 55 yaş üstü Amerikalıların finansal okuryazarlık ve finansal gelişmişlik düzeylerini tespit etmeyi amaçlamaktadır.	Çalışmaya 1332 kişi katılmıştır. Çalışma sonucunda finansal okuryazarlığın yaşlı bireyler arasında düşük olduğu tespit edilmiştir.
Financial Literacy, Financial Decisions, and The Demand for Financial Services: Evidence from India and Indonesia	Shawn COLE, Thomas SAMPSON, Bilal ZIA	2009	Working Paper	Çalışma Endonezya ve Hindistan'da yaşayan katılımcıların finansal okuryazarlık düzeyini tespit etmeyi amaçlamıştır.	Çalışmaya 4689 kişi katılmıştır. Çalışma sonucunda finansal okuryazarlığın bireyler arasında düşük olduğunu görülmüştür.
Financial Literacy among The Young: Evidence and Implications for Consumer Policy	Annamaria LUSARDI, Olivia S. MITCHELL, Vilsa CURTO	2010	Nber Working Paper Series National Bureau of Economic Research	Çalışmanın amacı ABD'deki gençlerin finansal okuryazarlık ve finansal gelişmişlik düzeylerini tespit etmektir.	Çalışmaya 7138 kişi katılmıştır. Çalışma sonucunda finansal okuryazarlık düzeyinin gençler arasında düşük olduğu tespit edilmiştir.
Financial Literacy and Retirement Planning in The Netherlands	Maarten VAN ROOIJ, Annamaria LUSARDI, Rob ALESSIE	2011	Journal of Economic Psychology	Çalışmanın amacı Hollanda'da finansal okuryazarlık ve emeklilik planlaması ilişkisinin incelenmesidir.	Çalışmaya 1508 kişi katılmıştır. Çalışmada finansal bilgi ve emeklilik planlaması arasında güçlü ve pozitif bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.
Financial Literacy and The Financial Crisis	Leora KLAPPER, Annamaria LUSARDI, Georgios A. PANOS	2012	Policy Research Working Paper	Çalışma finansal okuryazarlık düzeyini tespit etmek ve finansal okuryazarlığın davranış üzerindeki etkilerini incelemeyi amaçlamaktadır.	Çalışmaya 1600 kişi katılmıştır. Çalışma sonucunda finansal okuryazarlığın katılımcılar arasında düşük olduğu, özellikle düşük gelirli ve düşük eğitim seviyesine sahip kırsal alanda yaşayan kadınlarda daha da düşük seviyede olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 1 (Devamı)

Finansal Okuryazarlığı Konu Alan Çalışmalar

Yayının Adı	Yazar(lar)ı	Yılı	Yayınlandığı / Sunulduğu Yer	Çalışmanın Amacı	Edinilen Bulgular
The Effects of Financial Literacy on The Borrowing Behavior of Turkish Financial Consumers	Nurdan SEVİM, Özlem SAYILIR, Fatih TEMİZEL	2012	International Journal of Consumer Studies	Çalışma finansal tüketicilerin finansal okuryazarlığın borçlanma davranışı üzerindeki etkisini araştırmaktır.	Çalışmaya 550 kişi katılmıştır. Finansal okuryazarlığı yüksek finansal tüketicilerin gereğinden fazla borç alma davranışının daha az olduğu ve daha etkili kredi kullanma davranışlarının olduğu tespit edilmiştir.
Ekonomi Okur Yazarlığına Yönelik Ampirik Bir Araştırma	Nuray MERCAN, Emine OYUR, Ayşenur ALTINAY, Yaşar AKSANYAR	2012	Ekonomi Bilimleri Dergisi	Çalışmada okuryazarlık ve eğitim seviyesi ile ekonomik rasyonellik ve bilinç arasındaki ilişki incelenmiştir.	Çalışma Ulaştırma Bakanlığı'na bağlı bir şubede çalışan 93 kişiye uygulanmıştır. Çalışanların bireysel ekonomi kullanımı boyutunda yüksek düzeyde ekonomi okuryazarı oldukları sonucuna ulaşılmıştır.
Financial Literacy and Consumer Credit Portfolios	Richard DISNEY, John GATHER GOOD	2013	Journal of Banking & Finance	Çalışmanın amacı finansal okuryazarlık ve tüketici kredisi portföyleri arasındaki ilişkiyi incelemektir.	Çalışmaya 3.037 kişi katılmıştır. Çalışma sonucunda tüketici kredisi kullanan bireylerin tüketici kredisi kullanmayan bireylere göre daha düşük finansal okuryazarlık seviyesine sahip olduğu tespit edilmiştir.
Financial Literacy Training as A Strategic Management Tool among Small – Medium Sized Businesses Operating in Turkey	Ali BAYRAK DAROĞLU, Fırat Botan ŞAN	2014	Procedia-Social and Behavioral Sciences	Çalışma Türkiye'de faaliyet gösteren küçük ve orta ölçekli işletme yöneticilerinin finansal piyasa araçlarını kullanma becerileri ele almaktadır.	Çalışmaya 120 yönetici katılmıştır. Çalışma sonucunda yöneticilerin finansal okuryazarlık düzeylerinin yüksek olduğu tespit edilmiştir.
Finansal Okuryazarlık ve Para Yönetimi: Süleyman Demirel Üniversitesi Akademik Personel Üzerine Bir Uygulama	Elvan ÖZTÜRK, Yusuf DEMİR	2015	Muhasebe ve Finansman Dergisi	Çalışmada Süleyman Demirel Üniversitesi akademik personelinin finansal okuryazarlık ve para yönetimi konularında finansal bilgileri, finansal davranışları ve finansal tutumları incelenmiştir.	Çalışmaya 299 akademik personel katılmıştır. Çalışma sonucunda, Süleyman Demirel Üniversitesi akademik personelinin %82,8 finansal okuryazar bireyler olduğu ancak finansal eğitime ihtiyaç duydukları tespit edilmiştir.
Akademik Personelin Finansal Gönenc Hâli	Seyfettin ÜNAL,	2015	Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi	Çalışmanın amacı, Dumlupınar Üniversitesi akademik	Çalışmaya 246 akademik personel katılmıştır. Çalışma sonucunda çalışmaya katılan akademik personelin finansal

Tablo 1 (Devamı)

Finansal Okuryazarlığı Konu Alan Çalışmalar

Yayının Adı	Yazar(lar)ı	Yılı	Yayınlandığı / Sunulduğu Yer	Çalışmanın Amacı	Edinilen Bulgular
Finansal Okuryazarlık: Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi Personeli Üzerinde Bir Araştırma	Mehmet Murat GUTNU, Mehmet CİHANGİR	2015	Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi	Çalışmada, Osmaniye Korkut Ata Üniversitesinde çalışan akademik ve idari personelin finansal okuryazarlık düzeyinin tespit edilmesi amaçlanmaktadır	Çalışmaya 144 personel katılmıştır. Çalışmada katılımcıların çoğunluğunun Dünyadaki ve Türkiye'deki ekonomik ve finansal gelişmelerle ilgilendiği, internet bankacılığını kullanma, kredi kartı aylık ortalama faiz oranı bilme ve kredi kartı hesap ekstresini anlama seviyesinin yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir.
Hane Halkının Finans Eğitimi ve Finansal Okuryazarlık Düzeyleri Üzerine Kocaeli'nde Bir Araştırma	Sibel FETTAHOĞLU	2015	Muhasebe ve Finansman Dergisi	Çalışmanın amacı Kocaeli'nde ikamet eden kişilerin finansal okuryazarlık düzeylerinin belirlenmesi ve hane halkının aile bütçesinin yönetimi konusunda bilgi ve davranışlarının belirlenmesidir.	Çalışmaya 83 kişi katılmıştır. Çalışma sonucunda katılımcıların finansal okuryazarlık konusunda temel düzeyde bilgilerinin olduğu ancak karmaşık ve bilgiyi gerektiren araç, ürün ve teknikler konusunda yetersiz oldukları; ayrıca hane halkının yatırım araçlarını tanıma ve yatırım konularında bilgilerinin eksik olduğu tespit edilmiştir.
Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Belirlenmesi: Türk Silahlı Kuvvetleri Emekli Personeli Üzerinde Bir Araştırma	Yusuf KADERLİ, Umut Tolga GÜMÜŞ, Emre DANIŞMAN	2016	International Journal of Finance & Banking Studies	Çalışmanın amacı; Türkiye'deki emekli olmuş askeri personelin finansal okuryazarlık seviyesini belirlemektir.	Çalışma 250 kişiye uygulanmıştır. Çalışma sonucunda finansal okuryazarlık becerisinin emekli Türk Silahlı Kuvvetleri bireylerinin büyük çoğunluğunda yeterli olmadığı tespit edilmiştir.
Türkiye'deki Finansal Okuryazarlığı n ve Finansal Farkındalığın Durumu	Mahmut YARDIMCIOĞLU, Ali YÖRÜK	2016	Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi	Çalışmanın amacı Kahramanmaraş'ta çalışan bireylerin finansal farkındalık ile finansal okuryazarlık durumları arasındaki ilişkiyi incelemektir.	Çalışma 324 kişiye uygulanmıştır. Çalışanların finansal farkındalıkları arttıkça finansal okuryazarlıklarının da arttığı yönünde bulgular elde edilmiştir.
Finansal Okuryazarlık: Hanehalkı Üzerine Bir Araştırma	Emine GÜLER, Hakan TUNAHAN	2017	İşletme Bilimi Dergisi	Çalışmanın amacı Sakarya ili hanehalkının finansal okuryazarlık düzeyinin belirlenmesi ve demografik özelliklerin finansal okuryazarlık düzeyine etkisinin incelenmesidir.	Çalışmaya 453 kişi katılmıştır. Çalışma sonucunda hanehalkının yarısından fazlasının düşük düzeyde finansal okuryazar olduğu, finansal okuryazarlık düzeyi ile demografik özellikler ve tasarruf davranışı arasında anlamlı ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 1 (Devamı)

Finansal Okuryazarlığı Konu Alan Çalışmalar

Yayının Adı	Yazar(lar)ı	Yılı	Yayınlandığı / Sunulduğu Yer	Çalışmanın Amacı	Edinilen Bulgular
Finansal Okuryazarlık ve Tasarruf Davranışları: Kamu Çalışanları Üzerine Bir İnceleme	Metehan ŞAHİN, Serap BARIŞ	2017	Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi	Çalışma Tokat ili kamu çalışanlarının finansal okuryazarlık seviyeleri ve finansal okuryazarlık seviyelerinin tasarruf davranışları üzerinde anlamlı bir etkisinin olup olmadığını incelemektedir.	Çalışma 427 kamu çalışanına uygulanmıştır. Çalışma sonucunda yaş, hanehalkı geliri, finansal gelişmeleri takip etme durumu ve temel/ileri düzey finansal okuryazar olma kamu çalışanlarının tasarruf davranışı üzerinde anlamlı pozitif etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir.
A Baseline Investigation of Financial Literacy Levels: The Case of Kayseri Province	Semra AKSOYLU, Derviş BOZTOSUN, Fatih ALTINIŞIK, Emre Hayri BARAZ	2017	Muhasebe ve Finansman Dergisi	Çalışma Kayseri ilinde yaşayan bireylerin finansal okuryazarlık düzeylerini ve finansal okuryazarlıkları ile demografik özellikler arasındaki ilişkiyi incelemektedir.	Çalışma 400 kişiye uygulanmıştır. Çalışma sonucunda bireylerin ödenen faiz ve paranın zaman değeri gibi bazı temel finansal konular hakkında bilgi sahibi olmalarına karşın yeterli düzeyde finansal okuryazar olmadıkları tespit edilmiştir.
Sağlık Bakanlığına Bağlı Hastanelerde Çalışan Sağlık Personelinin Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Belirlenmesi: Sivas İli Örneği	Fatih ALTAN, Baha BİÇER	2017	Business & Management Studies: An International Journal	Çalışmanın amacı Sivas ili sağlık çalışanlarının finansal okuryazarlık düzeyini belirlemektir.	Çalışma 338 kişiye uygulanmıştır. Çalışma sonucunda finansal okuryazarlık başarı puanı %60 olarak belirlenmiştir. Sağlık çalışanlarının en fazla bilgiye sahip olduğu alan emeklilik ve sigortacılık iken, en az bilgiye sahip olduğu alan yatırım konusudur. Ayrıca finansal gündeme ilişkin bilgilerinin az olduğu tespit edilmiştir.
Dumlupınar Üniversitesi Akademik Personelinin Finansal Okuryazarlık Düzeyi Üzerine Bir Araştırma	Hakan ÇELİKKOL, Mediha M. ÇELİKKOL, Nasıf ÖZKAN	2017	MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi	Çalışmada, Dumlupınar Üniversitesi akademik personelinin finansal okuryazarlık düzeyi belirlenmeye çalışılmıştır.	Çalışmaya 505 kişi katılmıştır. Çalışmada kendini finansal okuryazar olarak nitelendiren akademisyenlerin 51'inin aslında finansal okuryazar olarak değerlendirilemeyeceği, kendini finansal okuryazar olarak nitelendirmeyen akademisyenlerin 24'ünün ise aslında finansal okuryazar olarak değerlendirilebileceği tespit edilmiştir.

Tablo 1 (Devamı)

Finansal Okuryazarlığı Konu Alan Çalışmalar

Yayının Adı	Yazar(lar)ı	Yılı	Yayınlandığı / Sunulduğu Yer	Çalışmanın Amacı	Edinilen Bulgular
Akademik Gelişim ve Finansal Okuryazarlık Arasındaki İlişkinin Tespiti Üzerine Bir Araştırma	Sedat DURMUŞKAYA, Yusuf B. KAVAS	2018	Yönetim ve Ekonomi	Çalışmanın amacı Marmara Bölgesi'nde bulunan çeşitli üniversitelerin akademik personelinin finansal okuryazarlık düzeylerinin tespit edilmesidir.	Çalışmaya 415 akademik personel katılmıştır. Araştırmada erkek akademisyenlerin kadınlardan, sosyal bilimler alanında çalışan akademisyenlerin sağlık bilimlerinde çalışanlardan, lisansüstü mezunu olan akademisyenlerin lisans mezunu olanlardan, öğretim görevlisi ve öğretim üyesi olan akademisyenlerin araştırma görevlisi olanlardan finansal açıdan daha okuryazar olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca akademisyenlerin yaşları arttıkça finansal okuryazarlık düzeylerinin artmakta olduğu tespit edilmiştir.
Finansal Okuryazarlık: Ağrı Esnaf ve Sanatkarlarına Yönelik Bir Araştırma	Selami GÜNEY, Halil TANYILDIZI	2018	Econharran Harran Üniversitesi İİBF Dergisi	Çalışmanın amacı Ağrı esnaf ve sanatkarlarının finansal okuryazarlığının tespit edilmesidir.	Çalışma 66 kişiye uygulanmıştır. Çalışma sonucunda katılımcıların temel düzeyde finansal okuryazar oldukları sonucuna ulaşılmıştır.
Yöneticilerin Finansal Okuryazarlık Düzeylerinin Belirlenmesi: Bişkek Örneği	Celaleddin SERİNKAN, Mahmut ERDOĞAN	2018	1. Uluslararası Ekonomi ve İşletme Sempozyumu	Çalışmanın amacı, Bişkek şehrinde faaliyet gösteren işletme yöneticilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin belirlenmesidir.	Çalışmaya 50 yönetici katılmıştır. Çalışma sonucunda işletme eğitimi alan yöneticilerin daha yüksek finansal bilgi seviyesine sahip oldukları tespit edilmiştir.
Kütahya İlinde Bulunan Özel Eğitim Kurumlarında Öğrenim Gören Öğrenci Velilerinin Finansal Okuryazarlık Düzeylerinin Belirlenmesi	Dursun BOZ	2019	Muhasebe ve Finansman Dergisi	Çalışmanın amacı, Kütahya ili özel eğitim kurumlarında öğrenim gören öğrenci velilerinin finansal okuryazarlık düzeyini belirlemektir.	Çalışmaya 692 veli katılmıştır. Çalışmaya katılan velilerin finansal okuryazarlık düzeylerinin yüksek olduğu ancak finansal okuryazarlığın tutum ve algı alt faktörlerine katılımın orta seviyede olduğu belirlenmiştir. Ayrıca finansal okuryazarlık ve demografik değişkenler (hanehalkı gelir seviyesi hariç) arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir.

Tablo 1 (Devam)

Finansal Okuryazarlığı Konu Alan Çalışmalar

Yayının Adı	Yazar(lar)ı	Yılı	Yayınlandığı / Sunulduğu Yer	Çalışmanın Amacı	Edinilen Bulgular
Bireysel Emeklilik Sistemi Üyeliği ve Bazı Demografik Değişkenlerin Finansal Okuryazarlık ile İlişkisi	Seyfettin ÜNAL, Dursun BOZ, Aykut ATAŞER	2019	Sosyal Bilimler Metinleri	Çalışmanın amacı Kütahya il merkezinde bulunan banka çalışanlarının finansal okuryazarlık düzeyleri ile bireysel emeklilik sistemine üyelik arasındaki ilişkinin incelenmesidir.	Çalışmaya Kütahya il merkezinde bulunan 17 bankanın 120 çalışanı katılmıştır. Banka çalışanlarının finansal okuryazarlık düzeylerinin yüksek olduğu tespit edilmiştir. BES üyelerinin finansal okuryazarlık konusunda daha duyarlı oldukları, çalışanların yaş, eğitim, çalışma süresi ile finansal okuryazarlık düzeyi arasında anlamlı farklılıklar olduğu tespit edilmiştir.
Bazı Sosyo-Demografik Değişkenler Açısından Kamu Çalışanlarının Finansal Okuryazarlık Düzeylerinin İncelenmesi	Erhan KILINÇ, Ali ANTEPLİ	2020	Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi	Çalışmanın amacı Konya ili Beyşehir ilçesinde görev yapan kamu çalışanlarının bazı sosyo-demografik özelliklerine göre finansal okuryazarlık düzeylerinin incelenmesidir.	Çalışmaya toplam 203 kamu çalışanı katılmıştır. Çalışma sonucunda akademisyen ve memurların, işçi ve öğretmenlere nazaran finansal kavramlara yönelik bilgi düzeylerinin daha yüksek olduğu, memurların, diğer kamu kurumu çalışanlarına göre finansal durumu yönetmede kendilerini oldukça başarılı gördükleri; öğretmenlerin diğer kamu kurumu çalışanlarına göre düzenli para biriktirmeye daha yatkın oldukları; işçilerin ise aylık altın biriktirmeyi daha çok tercih ettikleri tespit edilmiştir.

Araştırmanın Yöntemi

Çalışmanın bu bölümünde araştırmanın amacı, önemi ve kapsamı, sorusu, hipotezleri, karşılaşılan güçlükler, varsayımlar, araştırma yöntemine yer verilmiştir.

Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı; bilim insanları arasında finansal okuryazarlık tutum ve davranış ölçeğinin harcama, algı, ilgi ve tutum şeklindeki bileşenleri açısından farklılık olup olmadığını ve çalışma kapsamına dahil edilen bilim insanlarının finansal kavramlara dair bilgi düzeyleri ile tutum ve davranış ölçeğinin bileşenleri arasında ilişki olup olmadığını irdelemektir.

Araştırmanın Önemi ve Kapsamı

Küreselleşme süreci ve teknolojik alanda yaşanan gelişmeler, finansal ürün ve hizmetlerin çeşitliliğindeki artış, yaşanan finansal krizler gibi finansal olaylar bireylerin finansal konulara olan ilgilerinin yanı sıra finansal okuryazarlığın önemini de arttırmıştır (Antepli ve Kılınç, 2018). Bununla beraber finansal kararların alınmasında, finansal bilginin gerekli olduğu, ancak yeterli olmadığı anlaşılmış; bireylerin finansal bilgiyi kullanabilme becerisinin de önem arz ettiği görülmüştür. Bu durum finansal kavram ve olgulara dair bireysel farkındalığın, finansal okuryazarlığın ve finansal tutum ve davranış becerisinin çeşitli yönlerden sorgulanmasına sebep olmuştur. Literatürde de finansal okuryazarlık üzerine çok sayıda çalışmanın yer aldığı,

ancak akademisyenler üzerine yapılan çalışmaların sınırlı sayıda olduğu ve hatta akademisyenlerin finansal okuryazarlık tutum ve davranışları özelinde çalışmaya ise rastlanılmadığı görülmüştür. Bu çalışmanın eğitim-öğretim alanında üniversitede çalışan akademik personelin finansal okuryazarlık tutum ve davranışlarını saptamaya yönelik bir araştırma olması yönüyle literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın Soruları

Araştırma, farklı çalışma alanlarındaki bilim insanlarının finansal okuryazarlık tutum ve davranış ölçeğine göre oluşacak faktörler (harcama, algı, ilgi ve tutum) açısından farklılık arz eden özelliklerini ortaya koymayı hedeflediğinden cevabı aranan sorular aşağıdaki gibi sıralanmıştır:

- i. Finansal okuryazarlık tutum ve davranış bileşenleri ile demografik değişkenler arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?*
- ii. Finansal okuryazarlık tutum ve davranış bileşenleri ile finansal kavramların bilinirliği ile arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?*

Araştırmanın Hipotezleri

Çalışmanın amacı doğrultusunda demografik değişkenlere göre oluşturulan gruplar bakımından test edilecek hipotezler aşağıdaki gibi sıralanmıştır:

H1₀: Finansal okuryazarlık tutum ve davranış bileşenleri ile demografik değişkenler arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

Araştırmaya konu olan H1 hipotezine ait alt hipotezler de katılımcıların demografik özelliklerine göre aşağıdaki şekilde tanımlanmıştır.

H1a₀: Finansal okuryazarlık tutum ve davranış bileşenleri ile cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

H1b₀: Finansal okuryazarlık tutum ve davranış bileşenleri ile eğitim durumu arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

H1c₀: Finansal okuryazarlık tutum ve davranış bileşenleri ile çalışılan bilim alanları arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

H1d₀: Finansal okuryazarlık tutum ve davranış bileşenleri ile akademik unvan arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

H1e₀: Finansal okuryazarlık tutum ve davranış bileşenleri ile ekonomik gelişmeleri takip etme arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

H1f₀: Finansal okuryazarlık tutum ve davranış bileşenleri ile aile ortalama geliri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

H1g₀: Finansal okuryazarlık tutum ve davranış bileşenleri ile yaş durumu arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

H1h₀: Finansal okuryazarlık tutum ve davranış bileşenleri ile medeni durum arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

Finansal kavramların bilinirliği bakımından oluşan gruplar bakımından test edilecek hipotezler de aşağıdaki gibi sıralanmıştır:

H2₀: Finansal okuryazarlık tutum ve davranış bileşenleri ile finansal kavramların bilinirliği arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

Araştırmaya konu olan H2 hipotezine ait alt hipotezler de aşağıdaki şekilde tanımlanmıştır.

H2a₀: Finansal okuryazarlık tutum ve davranış bileşenleri ile enflasyon arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

H2b₀: Finansal okuryazarlık tutum ve davranış bileşenleri ile faiz arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

H2c₀: Finansal okuryazarlık tutum ve davranış bileşenleri ile işsizlik arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

H2d₀: Finansal okuryazarlık tutum ve davranış bileşenleri ile tasarruf arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

H2e₀: Finansal okuryazarlık tutum ve davranış bileşenleri ile hisse senedi arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

H2f₀: Finansal okuryazarlık tutum ve davranış bileşenleri ile yatırım fonu arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

H2g₀: Finansal okuryazarlık tutum ve davranış bileşenleri ile döviz arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

H2h₀: Finansal okuryazarlık tutum ve davranış bileşenleri ile senet arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

H2i₀: Finansal okuryazarlık tutum ve davranış bileşenleri ile çek arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

H2j₀: Finansal okuryazarlık tutum ve davranış bileşenleri ile bireysel emeklilik arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

H2k₀: Finansal okuryazarlık tutum ve davranış bileşenleri ile yatırım arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

H2l₀: Finansal okuryazarlık tutum ve davranış bileşenleri ile katılım bankası arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

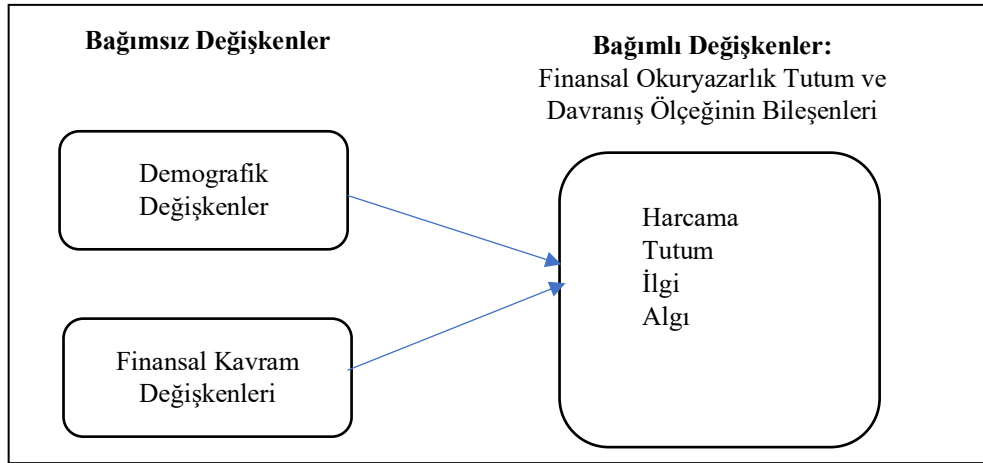
Araştırma Sırasında Karşılaşılan Güçlükler ve Varsayımlar

Araştırma 2019 yılı eğitim-öğretim döneminin sona erdiği yaz döneminde gerçekleştirilmiştir. Bu durum akademik personele erişime sınır getiren en önemli etken olmuştur. Zira akademik personelin bir kısmının yıllık izin kullandığı, bir kısmının da eğitim-öğretim faaliyetlerinin devam etmiyor oluşu nedeniyle çalışma ofislerini aynı sıklıkla kullanmadıkları gözlenmiştir.

Karşılaşılan bir diğer güçlük de yüz yüze iletişim kurulan akademik personelin araştırmaya olan tutumları olmuştur. Araştırmanın sonucunda finansal açıdan yetersiz görülecekleri konusunda tedirginliklerini dile getirip çalışmaya katılmaktan imtina edenler olmuştur.

Araştırmada Kullanılan Değişkenler

Araştırmada kullanılan değişkenler bağımlı ve bağımsız değişkenler olmak üzere 2 ana gruba ele alınabilir. Bağımsız değişkenler de kendi içinde demografik değişkenler ve finansal kavramlar şeklinde iki alt gruba ayrılabilir.

Şekil 1. Değişkenler arasındaki ilişki

Bağımlı değişkenler; Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranış Ölçeği ile belirlenecek olan harcama, tutum, ilgi ve algı faktörlerinden ibarettir.

Bağımsız değişkenler ise demografik değişkenler ve finansal kavram değişkenleri olmak üzere iki alt gruba ayrılmaktadır. Demografik değişkenler; cinsiyet, medeni durum, eğitim durumu, yaş, unvan, çalışılan bilim alanı, ekonomik gelişmeleri takip edip/etmeme, ailenin ortalama geliri değişkenleridir. Finansal kavram değişkenleri de enflasyon, faiz, işsizlik, döviz, senet, çek, yatırım, tasarruf, hisse senedi, yatırım fonu, katılım bankası, bireysel emeklilik değişkenleridir.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Literatürde yapılan araştırmalarda öğrencilerin, gençlerin, belli meslek gruplarının finansal okuryazarlık durumları incelenmiş, öğrenim seviyesi bakımından en yüksek derece olan doktora derecesine sahip veya bu dereceye talip olan bilim insanlarının görece olarak daha bilinçli olmaları beklentisi ile finansal okuryazarlık tutum ve davranışları açısından incelenmek istenmiştir. Araştırma evrenini Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi'nde görevli akademisyenler oluşturmaktadır. Anakütle ve örneklemin Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi'nde görevli akademik personelden oluşmasının nedeni, araştırmacıların ikisinin bu üniversitede görevli olmasının veri toplamada kolaylık sağlayacağı düşüncesidir. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı'nın resmi sayfasında ilan olunan istatistiklerden alınan bilgiye göre Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi'nde 951 akademik personelin görev yaptığı belirlenmiştir¹¹.

Araştırmada tüm evrene ulaşmanın mümkün olmaması nedeniyle örnekleme gidilmiştir. Araştırmaya katılan ve geçerli cevap veren 247 kişiden sağlanan geri dönüş; örneklem genişliği bakımından %95 güven düzeyinde, %5,37 hata payına karşılık gelmektedir.

Araştırmada veri toplama araçlarından anket yöntemi kullanılmış ve örneklemede ise kolayda örnekleme yöntemi benimsenmiştir.

Araştırmada Kullanılan Verilerin Toplanması

Araştırmada veri toplama aracı olarak anket yöntemi kullanılmış ve gönüllülük esasına dayalı olarak araştırmaya katılan akademisyenlerle yüz yüze anket uygulanmasıyla veriler elde edilmiştir.

Araştırmada uygulanan anket formu üç bölümden ve 49 sorudan oluşmaktadır:

¹¹ Araştırmanın anakütlesini oluşturan Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi'nde görevli akademisyenlerin sayısı istatistik.yok.gov.tr ağ sayfasından alınmış olup verileri Mart 2019'a aittir.

- Birinci bölümde, akademik personelin demografik özelliklerinin belirlenmesine yönelik sorular yer almaktadır.
- İkinci bölümde, finansal kavramların bilinirliğine yönelik sorular yer almakta olup bu sorular, daha önce ulusal ve saygın bir medya kuruluşu tarafından yapılan araştırmada 16-25 arası gençlerin finansal okuryazarlığının tespitine yönelik sorulara farklı enstrüman ve kavramlar ile eklemeler yapılmak suretiyle genişletilmiştir.
- Üçüncü bölümde ise finansal tutum ve davranışların tespitine yönelik önermelere yer verilmiştir. Finansal tutum ve davranışların tespitine yönelik Sarıgül (2015) tarafından geliştirilen ve 21 sorudan oluşan “Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranış Ölçeği” kullanılmıştır.

Araştırmada Başvurulan Analiz Yöntemlerinin Belirlenmesi

Araştırmanın birinci aşamasında, betimsel istatistiklerden yararlanılarak katılımcı profili ortaya konulmuştur. İkinci aşamada, finansal okuryazarlık tutum ve davranış ölçeğinde yer alan maddelerden birbiriyle alakalı olanları belirlemek ve boyut indirgemesi yapabilmek adına faktör analizi kullanılmıştır. Üçüncü olarak da faktör analizinden elde edilen boyutlarla demografik özellikler arasındaki ilişki varlığını saptayabilmek için parametrik olmayan testlerden yararlanılmıştır.

Araştırma Bulguları

Çalışmanın bu kısmında katılımcılara ait betimsel istatistiklere ve çalışmada kullanılan ölçeğe dayalı olarak çıkarsamalı istatistik bilgilerine yer verilmiştir.

Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular

Betimsel bulgular; ankete katılan bilim insanlarının demografik özelliklerini ortaya koymaktadır. Demografik özellikler başlığı altında incelenen bulgular, katılımcıların cinsiyeti, medeni durumu, yaşı, eğitim durumu, unvanı, çalışılan bilim alanı, aile ortalama geliri ve ekonomik gelişmeleri takip etmeyi içermektedir.

Tablo 2
Katılımcıların Profiline İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Katılımcıların Demografik Özellikleri								
Özellikler		N	%	Özellikler		N	%	
Medeni Durum	Hiç Evlenmedi	52	21,05	Eğitim Durumu	Lisans	15	6,07	
	Evli	186	75,30		Yüksek Lisans	80	32,39	
	Boşanmış	9	3,65		Doktora	152	61,54	
Toplam		247	100	Toplam		247	100	
Yaş	20-30	38	15,37	Aile Ortalama Geliri	5.000-7.500	84	34,01	
	31-40	80	32,39		7.501-10.000	72	29,15	
	41-50	93	37,66		10.001-12.500	44	17,81	
	51-60	33	13,36	12.501-15.000	34	13,77		
	61 ve üzeri	3	1,22	15.001+	13	5,26		
	Toplam		247	100	Toplam		247	100
Çalışılan Bilim Alanı	Sosyal Bilimler	142	57,49	Ekonomik Gelişmeleri Takip Etme	Düzenli takip ederim	130	52,63	
	Fen Bilimleri	92	37,25		Bazen takip ederim	86	34,82	
	Sağlık Bilimleri	10	4,05		Nadiren takip ederim	20	8,10	
	Yabancı Diller	3	1,21		Hayır, takip etmiyorum	11	4,45	
	Toplam		247		100	Toplam		247
Cinsiyet	Kadın	92	37,20	Unvan	Prof. Dr.	34	13,77	
		Erkek	155		62,80	Doç. Dr.	42	17
	Toplam		247		100	Dr. Öğr. Üyesi	69	27,94
						Arş. Gör. Dr.	2	0,81
						Öğr. Gör. Dr.	5	2,02
						Arş. Gör.	43	17,41
						Öğr. Gör.	52	21,05
	Toplam		247		100	Toplam		247

Tablo 2'ye göre; katılımcıların %62,8'inin erkek, %37,20'sinin kadın olduğu, %75'inin evli olduğu, %21'inin ise hiç evlenmediği, büyük çoğunluğunun (%61,54'unun) doktora düzeyinde eğitime sahip olduğu, %37,66'sının 41-50, %32,39'unun 31-40 yaş aralığında olduğu belirlenmiştir. Unvanları bakımından incelendiğinde %27,94'ünün Dr. Öğr. Üyesi, %17'sinin Doç. Dr. unvanına sahip oldukları, katılımcıların %21,05'inin öğretim görevlisi ve %17,41'inin Arş. Gör. olduğu, %57,49'unun sosyal bilimlerde, %37,25'inin Fen bilimleri çalışma alanında olduğu görülmektedir. Ekonomik gelişmeleri takip etme bakımından incelendiğinde katılımcıların yarıdan fazlasının (%52,63) gelişmeleri düzenli takip ettiği görülmektedir. Ayrıca aile ortalama geliri incelendiğinde %34,01'inin 5.000- 7.500, %29,15'inin 7.501-10.000 %5,26'sının ise 15.000 ve üzeri gelire sahip oldukları görülmektedir.

Finansal Kavramların Bilinirliğine İlişkin Bulgular

Finansal kavramların bilinirliğine yönelik sonuçlar Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3
Finansal Kavramların Bilinirliğine Yönelik İstatistiki Bulgular

Finansal Kavramlar		N	%	Finansal Kavramlar	N	%	
Enflasyon	Tam anlamıyla tanımlayabilirim	194	78,54	Döviz	Tam anlamıyla tanımlayabilirim	220	89,07
	Ne olduğu hakkında fikrim var ancak tanımlayamam	50	20,24		Ne olduğu hakkında fikrim var ancak tanımlayamam	25	10,12
	Fikrim yok	3	1,22		Fikrim yok	2	0,81
	Toplam	247	100		Toplam	247	100
Faiz	Tam anlamıyla tanımlayabilirim	214	86,64	Senet	Tam anlamıyla tanımlayabilirim	169	68,42
	Ne olduğu hakkında fikrim var ancak tanımlayamam	32	12,96		Ne olduğu hakkında fikrim var ancak tanımlayamam	69	27,94
	Fikrim yok	1	0,4		Fikrim yok	9	3,64
	Toplam	247	100		Toplam	247	100
İşsizlik	Tam anlamıyla tanımlayabilirim	226	91,50	Çek	Tam anlamıyla tanımlayabilirim	169	68,40
	Ne olduğu hakkında fikrim var ancak tanımlayamam	19	7,69		Ne olduğu hakkında fikrim var ancak tanımlayamam	64	25,90
	Fikrim yok	2	0,81		Fikrim yok	14	5,70
	Toplam	247	100		Toplam	247	100
Tasarruf	Tam anlamıyla tanımlayabilirim	200	80,97	Bireysel emeklilik	Tam anlamıyla tanımlayabilirim	178	72,07
	Ne olduğu hakkında fikrim var ancak tanımlayamam	43	17,41		Ne olduğu hakkında fikrim var ancak tanımlayamam	61	24,70
	Fikrim yok	4	1,62		Fikrim yok	8	3,23
	Toplam	247	100		Toplam	247	100
Hisse Senedi	Tam anlamıyla tanımlayabilirim	122	49,39	Yatırım	Tam anlamıyla tanımlayabilirim	187	75,71
	Ne olduğu hakkında fikrim var ancak tanımlayamam	98	39,68		Ne olduğu hakkında fikrim var ancak tanımlayamam	54	21,86
	Fikrim yok	27	10,93		Fikrim yok	6	2,43
	Toplam	247	100		Toplam	247	100
Yatırım Fonu	Tam anlamıyla tanımlayabilirim	96	38,87	Katılım Bankası	Tam anlamıyla tanımlayabilirim	94	38,06
	Ne olduğu hakkında fikrim var ancak tanımlayamam	115	46,56		Ne olduğu hakkında fikrim var ancak tanımlayamam	111	44,94
	Fikrim yok	36	14,57		Fikrim yok	42	17
	Toplam	247	100		Toplam	247	100

Tablo 3'e göre; bilim insanlarının en yüksek yüzdeler ile enflasyon, faiz, işsizlik, döviz, senet, çek, yatırım, tasarruf ve bireysel emeklilik kavramları; en az yüzdeler ile (%50'den az) hisse senedi, yatırım fonu ve katılım bankası kavramları hakkında bilgi sahibi oldukları görülmüştür. Genel olarak değerlendirildiğinde ise katılımcıların finansal kavramlara yönelik bilinirlik düzeyinin yüksek olduğu söylenebilmektedir.

Araştırmada Kullanılan Ölçeğe İlişkin Bulgular

Çalışmada daha önceden geçerliliği ve güvenilirliği gösterilen ölçek kullanılmış olup, çalışılan örnek grubu üzerinden toplanan veriler güvenilirlik analizine tabi tutulduğunda güvenilirlik için hesaplanan Cronbach alfa değeri 0,412 olarak belirlenmiştir. Ekolu ve Quainoo (2019) yaptıkları çalışmada alfa < 0,5 için yaygın kanının, güvenilirliğin düşük düzeyde olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir ve bu durumun az sayıda sorudan veya

birden fazla kavram, yapı veya bilgi alanını ölçen maddelerin heterojenliğinden kaynaklı olabileceğini belirtmişlerdir. Ayrıca test katılımcı gruplarının her biri farklı karakteristikler ve özelliklere sahip olduğundan her bir grup için farklı güvenilirlik değerinin elde edilebileceğini belirtmişlerdir.

Finansal okuryazarlık tutum ve davranış ölçeğinde yer alan maddelerin birbiriyle tutarlı olanları bir grupta toplayabilmek ve boyut indirgemesi yapabilmek adına faktör analizi uygulanmıştır.

Toplanan verilerin faktör analizine uygun olduğunu saptayabilmek için Bartlett testi ve Kaiser-Meyer-Olkin Örneklem yeterliği testi kullanılmıştır. Çalışma için Bartlett testinin anlamlılık değeri $p=0,000$ olarak bulunmuş ve bu değer 0,05 önem düzeyinden küçük olması ve Kaiser-Meyer-Olkin Örneklem yeterliği endeksinin 0,795 olarak hesaplanması ve de bu değer 1'e yakın olması toplanan verinin faktör analizine geçiş aşamasında analize uygunluğunu göstermiştir.

Tablo 4

Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranış Ölçeği İçin Faktör Analizi Sonucu

Madde	Harcama	Tutum	İlgi	Algı
1 Paramın nasıl bittiğini anlamam	0,813			
2 Günlük olarak yaşarım ve parasal açıdan yarımı düşünmem	0,745			
3 Harcamalarımı kontrol etmekte zorlanırım	0,831			
4 Para, harcanmak içindir, biriktirmek için değildir	0,511			
5 Alışveriş yaparken fiyatları kıyaslarım		0,720		
6 Bir şey satın alırken finansal durumumu dikkate alırım		0,816		
7 Faturalarımı zamanında öderim		0,529		
8 Haftalık ve aylık harcama planları yaparım			0,454	
9 Gazetelerin ve televizyonların ekonomi ve finans haberlerini izlerim			0,539	
10 Uzun süreli finansal hedeflerime ulaşmak için çaba gösteririm			0,537	
11 Finans konularında eğitim almak isterim			0,689	
12 Parasal konular uğraşmak zevklidir			0,778	
13 Finansal planlama ve bütçe çok parası olanlar için gereklidir				0,709
14 Günlük ve haftalık gibi kısa dönemler için harcama planı yapmak gereksizdir				0,632
15 Ne yaparsam yapayım finansal durumumda bir değişiklik olmaz				0,655
16 Beslenme ve barınma gibi temel ihtiyaçlarımın dışında para harcamaktan hoşlanmam				0,596
% Varyans	27	11	9	8
Kaiser-Meyer-Olkin-KMO =0,797	Toplam Varyans			
Bartlett's Küresellik testi $x^2= 1046,667$	%55			
p= 0,000				

Ankette yer alan bazı maddeler düşük açıklama yüzdesine sahip olduğundan modelden çıkartılmış, çalışılan 16 madde ile analiz sonucunda elde edilen 4 tane bileşenin verideki toplam değişimin %55'ini açıkladığı saptanmıştır. Bu değer, veri setindeki değişimin yarısının 4 boyut tarafından tanımlanabildiğini göstermektedir. Elde edilen bileşenler harcama, tutum, ilgi ve algı olarak isimlendirilmekte olup, her bir

bileşende sırasıyla 4 madde, 3 madde, 5 madde ve 4 madde yer almaktadır. Harcama boyutunda yer alan maddeler %27 ile tek başına, faktörler tarafından açıklanan toplam değişimin yarısını açıklamaktadır. Kalan değişim diğer boyutlar tarafından açıklanmakta olup tutum boyutunda yer alan maddeler değişimin yaklaşık %11'ini, ilgi boyutunda yer alan maddeler değişimin %9'unu ve algı boyutunda yer alan maddeler ise değişimin %8'ini açıklamaktadır.

Boyutlar ve Demografik Değişkenler Arası İlişkilere Ait Bulgular

Bu bölümde sırasıyla cinsiyet, eğitim düzeyi, çalışma alanı, unvan, ekonomik gelişmeleri takip etme, aile ortalama geliri, yaş, medeni durum ve finansal kavram değişkenleri ile finansal okuryazarlık ölçeğinin alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını saptamaya yönelik bulgulara yer verilecektir. Değişkenler ile finansal okuryazarlık ölçeği alt boyutları arasındaki anlamlılık sınavasını belirlemek amacıyla; cinsiyette iki bağımsız grup test edildiği için non-parametrik test olan Mann Whitney U, diğer değişkenlerde bağımsız grup sayısı ikiden fazla olduğu için Kruskal Wallis testi kullanılmıştır.

Cinsiyet ve Boyutlar Arasındaki İlişki

Cinsiyet bakımından katılımcılar kadın ve erkek olmak üzere iki grupta toplanmış olup, finansal okuryazarlık tutum ve davranış ölçeğinin alt boyutları ile bu gruplar arasındaki ilişkinin anlamlılık sınavasına ait sonuçlar Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5
Cinsiyete Göre Faktörler Arası Anlamlılık

	Cinsiyet	N	Sıra Ortalama	Sıra Toplamı	Mann Whitney U	P
Harcama	Erkek	155	126,11	19546,50	6803,50	0,548
	Kadın	92	120,45	11081,50		
Tutum	Erkek	155	124,56	19306,50	7043,50	0,873
	Kadın	92	123,06	11321,50		
İlgi	Erkek	155	108,69	16846,50	4756,50	0,000*
	Kadın	92	149,80	13781,50		
Algı	Erkek	155	136,46	21151,50	5198,50	0,000*
	Kadın	92	103,01	9476,50		

* %5 önem düzeyinde anlamlı.

Cinsiyet bakımından test edilecek hipotezler aşağıdaki gibidir:

Ha₀: Katılımcıların cinsiyeti finansal okuryazarlık ölçeğine ait boyutlara bakış açılarını etkilememektedir.

Ha₁: Katılımcıların cinsiyeti finansal okuryazarlık ölçeğine ait boyutlara bakış açılarını etkilemektedir.

Katılımcıların cinsiyetinin finansal okuryazarlık boyutlarına bakış açılarında etkili olup olmadığına yönelik yapılan analiz sonucunda dört boyut içinde %5 önem düzeyinde ilgi ($p=0,000<0,05$) ve algı ($p=0,000<0,05$) alt boyutunda anlamlı bir farklılığın olduğu yani H_0 hipotezinin red edildiği tespit edilmiştir.

Eğitim Düzeyi ve Boyutlar Arasındaki İlişki

Eğitim düzeyi bakımından katılımcılar lisans, yüksek lisans ve doktora olmak üzere üç grupta toplanmış olup, finansal okuryazarlık ölçeğinin alt boyutları ile bu gruplar arasındaki ilişkinin anlamlılık sınavasına ait sonuçlar Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6
Eğitim Düzeyine Göre Faktörler Arası Anlamlılık

	Eğitim Durumu	N	Ortalama	Ki-Kare	P
Harcama	Lisans	15	115,10	1,314	0,518
	Yüksek Lisans	80	117,90		
	Doktora	152	128,09		
Tutum	Lisans	15	109,17	2,046	0,359
	Yüksek Lisans	80	117,43		
	Doktora	152	128,92		
İlgi	Lisans	15	119,50	0,080	0,961
	Yüksek Lisans	80	125,13		
	Doktora	152	123,85		
Algı	Lisans	15	125,17	1,377	0,502
	Yüksek Lisans	80	116,35		
	Doktora	152	127,91		

Eğitim düzeyi bakımından test edilecek hipotezler aşağıdaki gibidir:

H₀: Katılımcıların eğitim düzeyleri ile finansal okuryazarlık ölçeğine ait boyutlara bakış açıları arasında anlamlı bir fark yoktur.

H₁: Katılımcıların eğitim düzeyleri ile finansal okuryazarlık ölçeğine ait boyutlara bakış açıları arasında anlamlı bir fark vardır.

Tablo incelendiğinde, eğitim düzeyinin harcama, tutum, ilgi ve algıda bir farklılık yaratmadığı saptanmıştır. H₀ hipotezi tüm boyutlar için gerek %5 gerekse %10 önem düzeyinde red edilememiştir (p>0,05; p>0,10). Buna göre, lisans, yüksek lisans ve doktora düzeyinde eğitime sahip bireylerin finansal okuryazarlık alt boyutlarında bakış açılarının farklılaşmadığı söylenebilmektedir.

Çalışılan Bilim Alanı ve Boyutlar Arasındaki İlişki

Çalışılan bilim alanları; sosyal bilimler, fen bilimleri, sağlık bilimleri ve yabancı diller olmak üzere 4 gruba ayrılmıştır. Bu gruplar ile finansal okuryazarlık ölçeğinin boyutları arasındaki ilişkilerin anlamlılığı Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7
Çalışılan Bilim Alanına Göre Faktörler Arası Anlamlılık

	Çalışma Alanı	N	Ortalama	Ki-Kare	P
Harcama	Sosyal Bilimler	142	125,57	0,650	0,885
	Fen Bilimleri	92	123,70		
	Sağlık Bilimleri	10	109,20		
	Yabancı Diller	3	108,00		
Tutum	Sosyal Bilimler	142	121,84	0,904	0,824
	Fen Bilimleri	92	124,99		
	Sağlık Bilimleri	10	143,20		
	Yabancı Diller	3	131,67		
İlgi	Sosyal Bilimler	142	119,77	1,801	0,615
	Fen Bilimleri	92	131,48		
	Sağlık Bilimleri	10	121,80		
	Yabancı Diller	3	102,00		
Algı	Sosyal Bilimler	142	125,14	1,331	0,722
	Fen Bilimleri	92	124,55		
	Sağlık Bilimleri	10	99,20		
	Yabancı Diller	3	136,00		

Çalışılan bilim alanı bakımından test edilecek hipotezler aşağıdaki gibidir:

H₀: Katılımcıların çalışılan bilim alanı ile finansal okuryazarlık ölçeğine ait boyutlara bakış açıları arasında anlamlı bir fark yoktur.

H₁: Katılımcıların çalışılan bilim alanı ile finansal okuryazarlık ölçeğine ait boyutlara bakış açıları arasında anlamlı bir fark vardır.

Çalışmada yer alan bilim insanlarının çalıştıkları bilim alanı ile finansal okuryazarlık tutum ve davranış bileşenleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını sınamak için yapılan analiz sonucunda çalışılan bilim alanının finansal okuryazarlık tutum ve davranış bileşenleri üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yaratmadığı tespit edilmiştir. Buna göre H₀ hipotezi finansal okuryazarlık tutum ve davranış bileşenleri ile çalışılan bilim alanları arasında anlamlı bir farklılık yoktur hipotezi reddedilememiştir.

Unvan ve Boyutlar Arasındaki İlişki

Unvan bakımından gruplar yedi alt gruptan ibaret olup, gruplara ilişkin veriler Tablo 8'de sunulmuştur.

Tablo 8
Unvana Göre Faktörler Arası Anlamlılık

	Unvan	N	Ortalama	Ki-Kare	P
Harcama	Prof. Dr.	34	141,75	11,004	0,088**
	Doç. Dr.	42	108,10		
	Dr. Öğr. Üyesi	69	138,85		
	Arş. Gör. Dr.	2	137,25		
	Öğr. Gör. Dr.	5	77,00		
	Arş. Gör.	43	110,70		
	Öğr. Gör.	52	120,55		
Tutum	Prof. Dr.	34	139,22	13,250	0,039*
	Doç. Dr.	42	134,93		
	Dr. Öğr. Üyesi	69	127,63		
	Arş. Gör. Dr.	2	46,75		
	Öğr. Gör. Dr.	5	41,80		
	Arş. Gör.	43	123,72		
	Öğr. Gör.	52	111,51		
İlgi	Prof. Dr.	34	107,19	3,516	0,742
	Doç. Dr.	42	127,24		
	Dr. Öğr. Üyesi	69	127,83		
	Arş. Gör. Dr.	2	158,25		
	Öğr. Gör. Dr.	5	102,60		
	Arş. Gör.	43	130,98		
	Öğr. Gör.	52	122,26		
Algı	Prof. Dr.	34	142,87	10,046	0,123
	Doç. Dr.	42	137,12		
	Dr. Öğr. Üyesi	69	119,43		
	Arş. Gör. Dr.	2	87,75		
	Öğr. Gör. Dr.	5	102,00		
	Arş. Gör.	43	100,58		
	Öğr. Gör.	52	130,01		

* %5 önem düzeyinde anlamlı.

** %10 önem düzeyinde anlamlı.

Unvan bakımından test edilecek hipotezler aşağıdaki gibidir:

H₀: Katılımcıların unvanı finansal okuryazarlık ölçeğine ait boyutlara bakış açılarını etkilememektedir.

H₁: Katılımcıların unvanı finansal okuryazarlık ölçeğine ait boyutlara bakış açılarını etkilemektedir.

Katılımcıların sahip olduğu unvanların finansal okuryazarlık boyutlarına bakış açılarında etkili olup olmadığına yönelik yapılan analiz sonucunda %5 önem düzeyinde tutum boyutunda ($p=0,039<0,05$) anlamlı bir farklılık olduğu yani H_0 hipotezinin red edildiği ve %10 önem düzeyinde harcama boyutunda ($p=0,088<0,10$) anlamlı bir farklılığın olduğu yani H_0 hipotezinin red edildiği tespit edilmiştir.

Ekonomik Gelişmeleri Takip Etme ve Boyutlar Arasındaki İlişki

Ekonomik gelişmeleri takip etme değişkeni dört alt gruptan oluşmakta olup, gruplar ile finansal okuryazarlık boyutları arasındaki anlamlılık sınavına ait sonuçlar Tablo 9'da sunulmuştur.

Tablo 9

Ekonomik Gelişmeleri Takip Etme Bakımından Boyutlar Arası Anlamlılık

	Ekonomik Gelişme	N	Ortalama	Ki-Kare	P
Harcama	Düzenli takip ederim	130	130,57	6,781	0,079**
	Bazen takip ederim	86	118,27		
	Nadiren takip ettiğim olur	20	132,10		
	Hayır, takip etmiyorum	11	76,45		
Tutum	Düzenli takip ederim	130	102,39	27,623	0,001*
	Bazen takip ederim	86	143,16		
	Nadiren takip ettiğim olur	20	151,80		
	Hayır, takip etmiyorum	11	179,00		
İlgi	Düzenli takip ederim	130	95,87	43,763	0,000*
	Bazen takip ederim	86	151,17		
	Nadiren takip ettiğim olur	20	162,80		
	Hayır, takip etmiyorum	11	173,45		
Algı	Düzenli takip ederim	130	125,58	4,133	0,247
	Bazen takip ederim	86	119,30		
	Nadiren takip ettiğim olur	20	112,75		
	Hayır, takip etmiyorum	11	162,55		

* %5 önem düzeyinde anlamlı.

** %10 önem düzeyinde anlamlı.

Ekonomik gelişmeleri takip etme bakımından test edilecek hipotezler aşağıdaki gibidir:

He₀: Katılımcıların ekonomik gelişmeleri takip etmesi finansal okuryazarlık ölçeğine ait boyutlara bakış açılarını etkilememektedir.

He₁: Katılımcıların ekonomik gelişmeleri takip etmesi finansal okuryazarlık ölçeğine ait boyutlara bakış açılarını etkilemektedir.

Ekonomik gelişmeleri takip etme bakımından oluşturulan gruplar ile finansal okuryazarlık boyutları arasında %5 önem düzeyinde ve %10 önem düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler saptanmıştır. Tutum ($p=0,001<0,05$) ve ilgi ($p=0,000<0,05$) boyutları için hesaplanan p anlamlılık değerleri %5 önem düzeyinden küçük olduğundan H_0 hipotezi bu alt boyutlarda reddedilmiştir. %10 önem düzeyinde ise harcama boyutunda ($p=0,079<0,10$) istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur. Ekonomik gelişmeleri düzenli takip eden, bazen takip eden, nadiren takip eden ve takip etmeyen katılımcıların harcama, tutum ve ilgi boyutlarında algılamalarının farklı olduğu sonucuna varılmıştır.

Aile Ortalama Geliri ve Boyutlar Arasındaki İlişki

Aile ortalama gelirine ait değerler beş grupta toplanmış olup, gruplar ile finansal okuryazarlık boyutları arasındaki anlamlılığı sınamaya ait sonuçlar Tablo 10'da sunulmuştur.

Tablo 10
Aile Ortalama Gelirine Göre Boyutlar Arası Anlamlılık

	Aile Ortalama Geliri	N	Ortalama	Ki-Kare	P
Harcama	5.000-7.500	84	119,67	0,946	0,918
	7.501-10.000	72	127,36		
	10.001-12.500	44	123,76		
	12.501-15.000	34	122,71		
	15.001+	13	137,54		
Tutum	5.000-7.500	84	113,28	5,808	0,214
	7.501-10.000	72	138,82		
	10.001-12.500	44	117,31		
	12.501-15.000	34	130,62		
	15.001+	13	116,54		
İlgi	5.000-7.500	84	137,35	7,458	0,114
	7.501-10.000	72	106,96		
	10.001-12.500	44	125,69		
	12.501-15.000	34	128,74		
	15.001+	13	114,00		
Algı	5.000-7.500	84	121,16	2,449	0,654
	7.501-10.000	72	121,39		
	10.001-12.500	44	126,38		
	12.501-15.000	34	122,35		
	15.001+	13	153,08		

Aile ortalama gelir bakımından test edilecek hipotezler aşağıdaki gibidir:

H_{f0}: Katılımcılara ait aile ortalama gelirleri ile finansal okuryazarlık ölçeğine ait boyutlara bakış açıları arasında fark yoktur.

H_{f1}: Katılımcılara ait aile ortalama gelirleri ile finansal okuryazarlık ölçeğine ait boyutlara bakış açıları arasında fark vardır.

Bireylerin aile ortalama gelirleri ile finansal okuryazarlık boyutları arasında anlamlı bir ilişki saptanamamıştır ($p > 0,05$; $p > 0,10$). Katılımcıların aile aylık ortalama gelirlerine göre harcama, tutum, ilgi ve algı boyutlarına bakış açıları arasında bir farklılığın olmadığı söylenebilmektedir.

Yaş ve Boyutlar Arasındaki İlişki

Yaş bakımından gruplar “20-30 arası”, “31-40 arası”, “41-50 arası”, “51-60 arası” ve “61 yaş ve üzeri” şeklinde oluşturulmuştur. Oluşturulan yaş grupları ile finansal okuryazarlık boyutları arasındaki ilişkilere ait sonuçlar Tablo 11’de sunulmuştur.

Tablo 11
Yaşa Göre Boyutlar Arası Anlamlılık

	Yaş	N	Ortalama	Ki-Kare	P
Harcama	20-30	38	117,74	3,628	0,459
	31-40	80	128,81		
	41-50	93	121,66		
	51-60	33	132,03		
	61 ve üzeri	3	59,33		
Tutum	20-30	38	122,18	5,580	0,233
	31-40	80	136,39		
	41-50	93	111,54		
	51-60	33	131,03		
	61 ve üzeri	3	125,33		
İlgi	20-30	38	118,13	3,622	0,460
	31-40	80	126,23		
	41-50	93	117,70		
	51-60	33	143,79		
	61 ve üzeri	3	116,33		
Algı	20-30	38	95,55	18,810	0,001*
	31-40	80	114,11		
	41-50	93	130,06		
	51-60	33	156,33		
	61 ve üzeri	3	204,67		

*%5 önem düzeyinde anlamlı.

Yaş bakımından oluşturulan gruplara ilişkin olarak test edilecek hipotezler aşağıdaki gibidir:

Hg₀: Katılımcıların yaşları finansal okuryazarlık ölçeğine ait boyutlara bakış açılarını etkilememektedir.

Hg₁: Katılımcıların yaşları finansal okuryazarlık ölçeğine ait boyutlara bakış açılarını etkilemektedir.

Yaş değişkeninin finansal okuryazarlık boyutlarına bakışına etkisi araştırıldığında sadece algı boyutunda yaş grupları arasında %5 önem düzeyinde anlamlı bir farklılık ($p=0,001<0,05$) olduğu saptanmıştır. Diğer boyutlar için katılımcıların yaşlarına göre bakış açılarında farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$; $p>0,10$).

Medeni Durum ve Boyutlar Arasındaki İlişki

Medeni durum bakımından evli, hiç evlenmedi ve boşanmış olmak üzere oluşan gruplara yönelik yapılan finansal okuryazarlık ölçeğinin boyutlarına ait ilişkilerin anlamlılığı Tablo 12’de sunulmuştur.

Tablo 12
Medeni Durumuna Göre Faktörler Arası Anlamlılık

	Medeni Durum	N	Ortalama	Ki- Kare	P
Harcama	Hiç Evlenmedi	52	107,46	3,734	0,155
	Evli	186	128,92		
	Boşanmış	9	117,89		
Tutum	Hiç Evlenmedi	52	123,92	0,118	0,943
	Evli	186	123,63		
	Boşanmış	9	132,00		
İlgi	Hiç Evlenmedi	52	134,96	1,775	0,412
	Evli	186	120,54		
	Boşanmış	9	132,11		
Algı	Hiç Evlenmedi	52	109,65	2,976	0,226
	Evli	186	128,46		
	Boşanmış	9	114,67		

Medeni durum bakımından test edilecek hipotezler aşağıdaki gibidir:

H₀: Katılımcıların medeni durumları boyutlara bakış açılarını etkilememektedir.

H₁: Katılımcıların medeni durumları boyutlara bakış açılarını etkilemektedir.

Katılımcıların medeni durumlarının faktörleri algılamada farklılık yaratıp yaratmadığının sınanması sonucunda değişkenler arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. H₀ hipotezi tüm boyutlar için gerek %5 gerekse %10 önem düzeyinde reddedilememiştir (p>0,05; p>0,10). Bilim adamlarının, finansal okuryazarlık ölçeğine ait boyutlara bakış açılarının medeni duruma göre farklılık göstermediği, algılamalarının benzer özellik gösterdiği saptanmıştır.

Finansal Kavramların Bilinirliği ve Boyutlar Arasındaki İlişki

Finansal kavramların bilinirliği ile finansal okuryazarlık boyutları arasındaki anlamlılık araştırıldığında elde edilen sonuçlar Tablo 13'te gösterilmiştir.

Tablo 13
Finansal Kavramların Bilinirliği Yönüyle Boyutlar Arası Anlamlılık

		N	Ort.	Ki-kare	P	
Enflasyon	Harcama	Tam Anlamıyla Tanımlayabilirim	194	125,19	7,116	0,028*
		Ne olduğu hakkında fikrim var ancak tanımlayamam	50	125,93		
		Fikrim yok	3	14,67		
	Tutum	Tam Anlamıyla Tanımlayabilirim	194	122,06	1,615	0,446
		Ne olduğu hakkında fikrim var ancak tanımlayamam	50	133,43		
		Fikrim yok	3	92,00		
	İlgi	Tam Anlamıyla Tanımlayabilirim	194	117,16	8,422	0,015*
		Ne olduğu hakkında fikrim var ancak tanımlayamam	50	149,91		
		Fikrim yok	3	134,67		
	Algı	Tam Anlamıyla Tanımlayabilirim	194	123,11	0,743	0,690
		Ne olduğu hakkında fikrim var ancak tanımlayamam	50	125,11		
		Fikrim yok	3	158,33		
Faiz	Harcama	Tam Anlamıyla Tanımlayabilirim	214	123,11	2,595	0,273
		Ne olduğu hakkında fikrim var ancak tanımlayamam	32	133,14		
		Fikrim yok	1	22,00		
	Tutum	Tam Anlamıyla Tanımlayabilirim	214	122,14	2,794	0,247
		Ne olduğu hakkında fikrim var ancak tanımlayamam	32	138,92		
		Fikrim yok	1	44,00		
	İlgi	Tam Anlamıyla Tanımlayabilirim	214	121,41	2,705	0,259
		Ne olduğu hakkında fikrim var ancak tanımlayamam	32	142,48		
		Fikrim yok	1	86,00		
	Algı	Tam Anlamıyla Tanımlayabilirim	214	123,13	0,556	0,757
		Ne olduğu hakkında fikrim var ancak tanımlayamam	32	130,89		
		Fikrim yok	1	90,00		
İşsizlik	Harcama	Tam Anlamıyla Tanımlayabilirim	226	123,42	1,855	0,396
		Ne olduğu hakkında fikrim var ancak tanımlayamam	19	136,82		
		Fikrim yok	2	68,00		
	Tutum	Tam Anlamıyla Tanımlayabilirim	226	125,29	1,259	0,533
		Ne olduğu hakkında fikrim var ancak tanımlayamam	19	113,29		
		Fikrim yok	2	80,00		
	İlgi	Tam Anlamıyla Tanımlayabilirim	226	123,42	0,277	0,871
		Ne olduğu hakkında fikrim var ancak tanımlayamam	19	128,66		
		Fikrim yok	2	145,50		
	Algı	Tam Anlamıyla Tanımlayabilirim	226	121,81	2,502	0,286
		Ne olduğu hakkında fikrim var ancak tanımlayamam	19	148,03		
		Fikrim yok	2	143,00		

Tablo 13 (Devamı)

Finansal Kavramların Bilinirliği Yönüyle Boyutlar Arası Anlamlılık

			N	Ort.	Ki-kare	P
Tasarruf	Harcama	Tam Anlamıyla Tanımlayabilirim	200	129,44	6,450	0,040*
		Ne olduğu hakkında fikrim var ancak tanımlayamam	43	98,95		
		Fikrim yok	4	121,25		
	Tutum	Tam Anlamıyla Tanımlayabilirim	200	122,77	0,904	0,636
		Ne olduğu hakkında fikrim var ancak tanımlayamam	43	126,81		
		Fikrim yok	4	155,50		
	İlgi	Tam Anlamıyla Tanımlayabilirim	200	120,69	3,667	0,160
		Ne olduğu hakkında fikrim var ancak tanımlayamam	43	141,86		
		Fikrim yok	4	97,50		
Algi	Tam Anlamıyla Tanımlayabilirim	200	119,47	5,852	0,054**	
	Ne olduğu hakkında fikrim var ancak tanımlayamam	43	139,26			
	Fikrim yok	4	186,75			
Hisse Senedi	Harcama	Tam Anlamıyla Tanımlayabilirim	122	130,18	2,506	0,286
		Ne olduğu hakkında fikrim var ancak tanımlayamam	98	120,77		
		Fikrim yok	27	107,78		
	Tutum	Tam Anlamıyla Tanımlayabilirim	122	121,81	2,230	0,328
		Ne olduğu hakkında fikrim var ancak tanımlayamam	98	121,39		
		Fikrim yok	27	143,37		
	İlgi	Tam Anlamıyla Tanımlayabilirim	122	113,86	5,091	0,078**
		Ne olduğu hakkında fikrim var ancak tanımlayamam	98	132,25		
		Fikrim yok	27	139,85		
Algi	Tam Anlamıyla Tanımlayabilirim	122	120,96	1,395	0,498	
	Ne olduğu hakkında fikrim var ancak tanımlayamam	98	123,68			
	Fikrim yok	27	138,89			
Yatırım Fonu	Harcama	Tam Anlamıyla Tanımlayabilirim	96	129,03	2,135	0,344
		Ne olduğu hakkında fikrim var ancak tanımlayamam	115	124,60		
		Fikrim yok	36	108,69		
	Tutum	Tam Anlamıyla Tanımlayabilirim	96	113,32	5,755	0,056**
		Ne olduğu hakkında fikrim var ancak tanımlayamam	115	125,92		
		Fikrim yok	36	146,36		
	İlgi	Tam Anlamıyla Tanımlayabilirim	96	115,27	2,627	0,269
		Ne olduğu hakkında fikrim var ancak tanımlayamam	115	127,83		
		Fikrim yok	36	135,06		
Algi	Tam Anlamıyla Tanımlayabilirim	96	124,86	9,206	0,10**	
	Ne olduğu hakkında fikrim var ancak tanımlayamam	115	113,60			
	Fikrim yok	36	154,94			

Tablo 13 (Devamı)

Finansal Kavramların Bilinirliği Yönüyle Boyutlar Arası Anlamlılık

		N	Ort.	Ki-kare	P	
Döviz	Harcama	Tam Anlamıyla Tanımlayabilirim	220	125,08	1,402	0,496
		Ne olduğu hakkında fikrim var ancak tanımlayamam	25	118,98		
		Fikrim yok	2	68,00		
	Tutum	Tam Anlamıyla Tanımlayabilirim	220	123,20	1,334	0,513
		Ne olduğu hakkında fikrim var ancak tanımlayamam	25	134,58		
		Fikrim yok	2	80,00		
	İlgi	Tam Anlamıyla Tanımlayabilirim	220	122,33	1,132	0,568
		Ne olduğu hakkında fikrim var ancak tanımlayamam	25	137,02		
		Fikrim yok	2	145,50		
Algi	Tam Anlamıyla Tanımlayabilirim	220	124,79	0,522	0,770	
	Ne olduğu hakkında fikrim var ancak tanımlayamam	25	115,50			
	Fikrim yok	2	143,00			
Senet	Harcama	Tam Anlamıyla Tanımlayabilirim	169	126,09	0,706	0,703
		Ne olduğu hakkında fikrim var ancak tanımlayamam	69	120,92		
		Fikrim yok	9	108,33		
	Tutum	Tam Anlamıyla Tanımlayabilirim	169	118,22	3,806	0,149
		Ne olduğu hakkında fikrim var ancak tanımlayamam	69	134,93		
		Fikrim yok	9	148,78		
	İlgi	Tam Anlamıyla Tanımlayabilirim	169	120,43	3,788	0,150
		Ne olduğu hakkında fikrim var ancak tanımlayamam	69	136,31		
		Fikrim yok	9	96,67		
Algi	Tam Anlamıyla Tanımlayabilirim	169	121,02	3,309	0,191	
	Ne olduğu hakkında fikrim var ancak tanımlayamam	69	125,95			
	Fikrim yok	9	165,00			
Çek	Harcama	Tam Anlamıyla Tanımlayabilirim	169	127,13	1,225	0,542
		Ne olduğu hakkında fikrim var ancak tanımlayamam	64	115,54		
		Fikrim yok	14	124,86		
	Tutum	Tam Anlamıyla Tanımlayabilirim	169	116,34	7,155	0,028*
		Ne olduğu hakkında fikrim var ancak tanımlayamam	64	136,80		
		Fikrim yok	14	157,93		
	İlgi	Tam Anlamıyla Tanımlayabilirim	169	120,16	2,806	0,246
		Ne olduğu hakkında fikrim var ancak tanımlayamam	64	136,57		
		Fikrim yok	14	112,93		
Algi	Tam Anlamıyla Tanımlayabilirim	169	120,78	4,529	0,104	
	Ne olduğu hakkında fikrim var ancak tanımlayamam	64	123,95			
	Fikrim yok	14	163,07			

Tablo 13 (Devam)

Finansal Kavramların Bilinirliği Yönüyle Boyutlar Arası Anlamlılık

		N	Ort.	Ki-kare	P	
Bireysel Emeklilik	Harcama	Tam Anlamıyla Tanımlayabilirim	178	124,95	1,634	0,442
		Ne olduğu hakkında fikrim var ancak tanımlayamam	61	125,39		
		Fikrim yok	8	92,25		
	Tutum	Tam Anlamıyla Tanımlayabilirim	178	116,83	6,570	0,037*
		Ne olduğu hakkında fikrim var ancak tanımlayamam	61	143,72		
		Fikrim yok	8	133,13		
	İlgi	Tam Anlamıyla Tanımlayabilirim	178	122,21	0,538	0,764
		Ne olduğu hakkında fikrim var ancak tanımlayamam	61	129,77		
		Fikrim yok	8	119,75		
	Algı	Tam Anlamıyla Tanımlayabilirim	178	117,06	6,072	0,048*
		Ne olduğu hakkında fikrim var ancak tanımlayamam	61	141,11		
		Fikrim yok	8	147,88		
Yatırım	Harcama	Tam Anlamıyla Tanımlayabilirim	187	129,09	3,925	0,141
		Ne olduğu hakkında fikrim var ancak tanımlayamam	54	107,74		
		Fikrim yok	6	111,67		
	Tutum	Tam Anlamıyla Tanımlayabilirim	187	117,33	6,773	0,034*
		Ne olduğu hakkında fikrim var ancak tanımlayamam	54	144,07		
		Fikrim yok	6	151,33		
	İlgi	Tam Anlamıyla Tanımlayabilirim	187	121,20	1,198	0,549
		Ne olduğu hakkında fikrim var ancak tanımlayamam	54	133,13		
		Fikrim yok	6	129,00		
	Algı	Tam Anlamıyla Tanımlayabilirim	187	119,49	3,158	0,206
		Ne olduğu hakkında fikrim var ancak tanımlayamam	54	137,17		
		Fikrim yok	6	146,17		
Katılım Bankası	Harcama	Tam Anlamıyla Tanımlayabilirim	94	137,71	10,881	0,004*
		Ne olduğu hakkında fikrim var ancak tanımlayamam	111	123,75		
		Fikrim yok	42	93,98		
	Tutum	Tam Anlamıyla Tanımlayabilirim	94	119,79	3,645	0,162
		Ne olduğu hakkında fikrim var ancak tanımlayamam	111	120,32		
		Fikrim yok	42	143,17		
	İlgi	Tam Anlamıyla Tanımlayabilirim	94	109,37	6,627	0,036*
		Ne olduğu hakkında fikrim var ancak tanımlayamam	111	131,15		
		Fikrim yok	42	137,83		
	Algı	Tam Anlamıyla Tanımlayabilirim	94	123,11	1,462	0,481
		Ne olduğu hakkında fikrim var ancak tanımlayamam	111	120,29		
		Fikrim yok	42	135,81		

* %5 önem düzeyinde anlamlı.

** %10 önem düzeyinde anlamlı.

Tablo 13 incelendiğinde çalışmaya katılan bilim insanlarının finansal kavramları tanımlayabilme, tanımlayamama ve kavram hakkında fikri olmaması durumunun finansal okuryazarlık boyutlarıyla ilişkisi araştırıldığına elde edilen sonuçlar iki başlık altında toplanarak aşağıda sunulmuştur.

Anlamli fark bulunan kavramlar;

- Enflasyon kavramını tam olarak tanımlayabilen, ne olduğu hakkında fikri olan fakat tanımlayamayan ve de kavram hakkında fikri olmayan katılımcıların finansal okuryazarlık boyutlarına bakış açısı incelendiğinde harcama ve ilgi boyutlarında gruplar arasında %5 önem düzeyinde anlamli bir farklılık saptanmıştır.
- Tasarruf kavramı incelendiğinde tam olarak bilen, fikri olan fakat tanımlayamayan ve fikri olmayan gruplarda yer alan katılımcıların harcama boyutunda bakış açıları arasında %5 önem düzeyinde ve ilgi boyutunda bakış açıları arasında %10 önem düzeyinde anlamli bir farklılık belirlenmiştir.
- Hisse senedi kavramı hakkındaki bilgileri %10 önem düzeyinde ilgi boyutunda anlamli bir farklılık göstermiştir.
- Yatırım fonu finansal kavramının gruplarca bilinme düzeyi %10 önem düzeyinde tutum boyutunda ve %5 önem düzeyinde ilgi boyutunda farklılık saptanmasına sebep olmuştur.
- Çek kavramının anlamının bilinmesi düzeyinde boyutlar incelendiğinde gruplarda yer alan katılımcıların bakış açıları tutum boyutunda farklılık göstermektedir. Bu farklılık %5 önem düzeyinde anlamli bir sonuç vermektedir.
- Bireysel emeklilik ve boyutlar arasında ilişki incelendiğinde %5 önem düzeyinde tutum ve ilgi boyutunda anlamli farklılık olduğu görülmüştür
- Yatırım kavramı ve boyutlar arasındaki ilişki incelendiğinde, bu ilişkinin %5 önem düzeyinde tutum boyutunda anlamli olduğu yani grupların bu boyuta bakış açıları arasında anlamli bir farklılığın olduğu saptanmıştır.
- Katılım bankası ve boyutlar arasındaki ilişki incelendiğinde, araştırılan ilişkinin %5 önem düzeyinde harcama ve ilgi boyutlarında anlamli olduğu belirlenmiştir.

Anlamli fark bulunmayan kavramlar;

Bilim insanlarının finansal kavramlardan döviz, faiz, işsizlik ve senet kavramlarını tanımlayabilmesinin, tanımlayamamasının veya kavram hakkında fikri olmamasının her bir finansal okuryazarlık boyutunda anlamli bir etkisinin olmadığı saptanmıştır.

Sonuç

Literatürde, finansal okuryazarlık üzerine yapılan çalışmalar her geçen gün artmaktadır. Ancak bu çalışmalar çoğunlukla, finansal okuryazarlık düzeyini belirlemeye yöneliktir. Bilim insanlarının finansal okuryazarlık tutum ve davranışlarını doğrudan inceleyen bir çalışmaya rastlanılamamıştır. Çalışmanın bu yönüyle literatüre katkı sağlaması arzulanmaktadır. Nitekim çalışmada, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi'nde görev yapan bilim insanları arasında finansal okuryazarlık tutum ve davranış ölçeğinin harcama, ilgi, bilgi ve tutum bileşenleri açısından farklılık olup olmadığı ve finansal kavramlara dair bilgi düzeyleri ile finansal okuryazarlık tutum ve davranış ölçeğinin bileşenleri arasında ilişki olup olmadığı araştırılmıştır. Araştırma sonucunda istatistiksel olarak anlamli sonuçlar elde edilmiştir. Buna göre:

- Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi'nde görev yapan bilim insanlarının; enflasyon, faiz, işsizlik, döviz, senet, çek, yatırım, tasarruf ve bireysel emeklilik kavramlarını hisse senedi, yatırım fonu ve katılım bankası kavramlarına kıyasla daha iyi bildikleri sonucuna ulaşılmıştır. Hisse senedi, yatırım

fonu ve katılım bankası kavramlarının bilinme yüzdelerinin de %40 dolayında olması örnekteki bilim insanlarının finansal kavramlara yönelik bilgi düzeylerinin düşük olmadığını göstermektedir.

- Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi'nde görev yapan bilim insanlarının finansal okuryazarlık tutum ve davranış ölçeğinin alt bileşenleri olan harcama, tutum, ilgi, algı boyutları ile demografik değişkenler arasındaki ilişkiler bağlamında; cinsiyet açısından ilgi ve algı boyutlarında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Ortalama sıra değerlerine bakıldığında kadınların ilgilerinin erkeklere göre daha yüksek, erkeklerin ise algılarının kadınlara oranla daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi'nde görev yapan bilim insanlarının unvan açısından finansal okuryazarlık tutum ve davranış ölçeğinin alt bileşenleri olan harcama, tutum, ilgi, algı boyutları ile ilişkisi incelendiğinde %10 önem düzeyinde harcama ve %5 önem düzeyinde tutum boyutlarında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Ortalama sıra değerlerine bakıldığında Prof. Dr. unvanına sahip bilim insanlarının harcama konusunda daha istekli olduğu, Öğr. Gör. Dr. unvanına sahip bilim insanının ise harcama konusunda daha az istekli olduğu tespit edilmiştir. Ortalama sıra değerlerine bakıldığında Prof. Dr. unvanına sahip bilim insanlarının tutum açısından daha olumlu cevaplar verdiği tespit edilmiştir.
- Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi'nde görev yapan bilim insanlarının ekonomik gelişmeleri takip etme düzeyleri yönünden Gutnu ve Cihangir (2015) tarafından üniversite personeli üzerine yapılan çalışma ile benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Bilim insanlarının ekonomik gelişmeleri takip etme açısından finansal okuryazarlık tutum ve davranış ölçeğinin alt bileşenleri olan harcama, tutum, ilgi, algı boyutları ile ilişkisi incelendiğinde %5 önem düzeyinde tutum ve ilgi boyutlarında; %10 önem düzeyinde harcama boyutunda anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Harcama boyutu ortalama sıra değerlerine bakıldığında ekonomik gelişmeleri nadiren takip eden bilim insanlarının ekonomik gelişmeleri takip etmeyenlere göre daha fazla harcama eğiliminde olduğu; tutum ve ilgi boyutlarında ise ekonomik gelişmeleri takip etmeyenlerin daha olumlu yanıtlar verdiği tespit edilmiştir.
- Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi'nde görev yapan bilim insanlarının yaş açısından finansal okuryazarlık tutum ve davranış ölçeğinin alt bileşenleri olan harcama, tutum, ilgi, algı boyutları ile ilişkisi incelendiğinde %5 önem düzeyinde algı boyutunda anlamlı bir farklılığın olduğu tespit edilmiştir. Ortalama sıra değerlerine bakıldığında 61 yaş üzeri katılımcıların 20-30 yaş aralığındaki katılımcılardan daha yüksek algıya sahip olduğu tespit edilmiştir.
- Buna karşın Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi'nde görev yapan bilim insanlarının eğitim düzeyi, medeni durumu, aile ortalama geliri ve çalışılan bilim alanı ile finansal okuryazarlık tutum ve davranış bileşenleri (harcama, tutum, ilgi ve algı) arasında anlamlı ilişkiler söz konusu değildir.
- Finansal okuryazarlık tutum ve davranış ölçeğinin alt bileşenleri olan harcama, tutum, ilgi, algı boyutları ile finansal kavramların bilinirliği bağlamında; tasarruf, yatırım, bireysel emeklilik kavramları hakkında fikri olmayan bilim insanlarının daha yüksek algıya sahip oldukları; yatırım ve çek kavramları hakkında fikri olmayan bilim insanlarının daha olumlu tutuma sahip olduğu, tasarruf ve katılım bankacılığı kavramlarını tam anlamıyla tanımlayabilen bilim insanlarının harcama eğilimlerinin daha yüksek olduğu, hisse senedi ve katılım bankacılığı kavramları hakkında fikri olmayan bilim insanlarının ilgilerinin daha yüksek olduğu, enflasyon kavramı hakkında fikri olup ancak tanımlayamayan bilim insanlarının harcama eğilimlerinin ve ilgilerinin daha yüksek olduğu, yatırım kavramı hakkında fikri olmayan bilim insanlarının tutumlarının daha olumlu olduğu, bireysel emeklilik kavramı hakkında bilgi sahibi olup tanımlayamayan bilim insanlarının daha olumlu tutuma sahip olduğu tespit edilmiştir. Buna karşın döviz, faiz, işsizlik ve senet kavramların bilinirliği ile finansal okuryazarlık tutum ve davranış ölçeğinin bileşenleri (harcama, tutum, ilgi, algı) arasında anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir.

Durmuşkaya ve Kavas (2018) tarafından yapılan çalışmada akademik personelin cinsiyet, çalışılan bilim alanı, eğitim durumu, unvan ve yaş faktörlerine bağlı olarak finansal okuryazarlık düzeylerinin değiştiği tespit edilmesine karşın, bu çalışmada cinsiyet, unvan ve yaş finansal okuryazarlık tutum ve davranışlarında farklılığa sebep olurken; çalışılan bilim alanı ve eğitim durumu faktörlerinin finansal okuryazarlık tutum ve davranışında bir farklılığa sebep olmadığı tespit edilmiştir.

Araştırmanın eğitim-öğretim döneminin sona erdiği yaz döneminde gerçekleştirilmesi araştırmanın kısıtını oluşturmaktadır. Farklı disiplinlerde çalışan bilim insanlarının uzmanlık alanlarına göre finansal okuryazarlık tutum ve davranışlarına yönelik araştırma yapılması önerilebilir.

Kaynakça

- Aksoylu, S., Boztosun, D., Altınışık, F. ve Baraz, E.H. (2017). A baseline investigation of financial literacy levels: The case of Kayseri province. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 75, 229-246. doi:10.25095/mufad.399911
- Altun, A. (2005). *Gelişen teknolojiler ve yeni okuryazarlıklar*. Ankara: Anı Yayınları.
- Aşıcı, M. (2009). Kişisel ve sosyal bir değer olarak okuryazarlık. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 7(17), 9-26. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/pub/ded/issue/29183/312492>
- Atan, F., Biçer, E. B. (2017). Sağlık Bakanlığı'na bağlı hastanelerde çalışan sağlık personelinin finansal okuryazarlık düzeyinin belirlenmesi: Sivas ili örneği. *Business & Management Studies: An International Journal*, 5(2), 481-499. Erişim adresi: <https://app.trdizin.gov.tr/makale/TWpRd09URXINZz09/saglik-bakanligina-bagli-hastanelerde-calisan-saglik-personelinin-finansal-okuryazarlik-duzeyinin-belirlenmesi-sivas-ili-ornegi>
- Bayraktaroglu, A., Şan, F.B. (2014). Financial literacy training as a strategic management tool among small medium sized businesses operating in Turkey. *Procedia-Social & Behavioral Sciences*, 150, 148-155. doi: 10.1016/j.sbspro.2014.09.019
- Boz, D. (2019). Kütahya ilinde bulunan özel eğitim kurumlarında öğrenim gören öğrenci velilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin belirlenmesi. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 82, 147-160. doi:10.25095/mufad.536036
- Cole, S., Sampson, T. ve Zia, B. (2009). *Financial literacy, financial decisions and the demand for financial services: Evidence from India and Indonesia*. Harvard Business School Working Paper. Erişim adresi: <https://www.econbiz.de/Record/financial-literacy-financial-decisions-and-the-demand-for-financial-services-evidence-from-india-and-indonesia-cole-shawn/10003842114>
- Çelikkol, H., Çelikkol, M. ve Özkan, N. (2017). Dumlupınar Üniversitesi akademik personelinin finansal okuryazarlık düzeyi üzerine bir araştırma. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(4), 447-461. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/pub/mjss/issue/40527/486298>
- Disney, R., Gathergood, J. (2013). Financial literacy and consumer credit portfolios. *Journal of Banking & Finance*, 37, 2246-2254. doi.org/10.1016/j.jbankfin.2013.01.013
- Durmuşkaya, S., Kavas, Y. (2018). Akademik gelişim ve finansal okuryazarlık arasındaki ilişkinin tespiti üzerine bir araştırma. *Yönetim ve Ekonomi: Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 25(3), 925-939. doi:10.18657/yonveek.441375
- Ekolu, S. O., Quainoo, H. (2019). Reliability of assessments in engineering education using Cronbach's alpha, KR and split-half methods. *Global Journal of Engineering Education*, 1, 24-29. Erişim adresi: <http://www.wiete.com.au/journals/GJEE/Publish/vol21no1/03-Ekolu-S.pdf>

- Fettahoğlu, S. (2015). Hane halkının finans eğitimi ve finansal okuryazarlık düzeyleri üzerine Kocaeli'nde bir araştırma. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 67, 101-116. doi:10.25095/mufad.396581
- Gutnu, M. M., Cihangir, M. (2015). Finansal okuryazarlık: Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi personeli üzerinde bir araştırma. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10, 415-424. doi: 10.16992/ASOS.547
- Güler, E., Tunahan, H. (2017). Finansal okuryazarlık: Hane halkı üzerine bir araştırma. *İşletme Bilimi Dergisi*, 5(3), 79-104. doi: 10.22139/jobs.323261
- Güneş, F. (1997). *Okuma-yazma öğretimi ve beyin teknolojisi*. Ankara: Ocak Yayınları.
- Güney, S., Tanyıldızı, H. (2018). Finansal okuryazarlık: AĞRI esnaf ve sanatkârlarına yönelik bir araştırma. *Econharran Harran Üniversitesi İİBF Dergisi*, 2(2), 1-21. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/econharran/issue/38815/451260>
- Kaderli, Y., Gümüş, U. T. ve Danışman, E. (2016). Finansal okuryazarlık düzeyinin belirlenmesi: Türk Silahlı Kuvvetleri emekli personeli üzerinde bir araştırma. *Finans ve Bankacılık Çalışmaları Dergisi*, 5(5), 52-70. doi:10.20525/ijfbs.v5i5.635
- Kılınç, E., Antepli, A. (2020). Bazı sosyo-demografik değişkenler açısından kamu çalışanlarının finansal okuryazarlık düzeylerinin incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 43, 96-109. Erişim adresi: <http://dergisosyalbil.selcuk.edu.tr/susbed/article/view/1747>
- Kıran, F., Çetinkaya Bozkurt, Ö. (2019). Finansal okuryazarlık seviyesinin demografik değişkenlere göre incelenmesi: Batı Akdeniz girişimcileri üzerine bir araştırma. *Girişimcilik ve İnovasyon Yönetimi Dergisi*, 2, 68-96. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/jeim/issue/60020/867207>
- Klapper, L., Lusardi, A. ve Panos, G. A. (2012). *Financial literacy and the financial crisis*. Policy Research Working Paper 5980, World Bank. Erişim adresi: https://www.nber.org/system/files/working_papers/w17930/w17930.pdf
- Kurt, A. A., Orhan, D., Yaman, F., Solak, M. Ş. ve Türkan, F. (2014). Bilgi ve iletişim teknolojileri ışığında Türkiye'de yapılan okuryazarlık çalışmalarındaki eğilim. *Eğitim Teknolojileri Araştırmaları Dergisi*, 5(2). Erişim adresi: <https://www.idealonline.com.tr/IdealOnline/lookAtPublications/paperDetail.xhtml?uId=5687>
- Lusardi, A. (2008). *Financial literacy: An essential tool for informed consumer choice?*. NBER Working Paper, National Bureau of Economic Research. Erişim adresi: https://www.nber.org/system/files/working_papers/w14084/w14084.pdf
- Lusardi, A., Mitchell, O.S. ve Curto, V. (2009). *Financial literacy and financial sophistication among older American's?*. NBER Working Paper, National Bureau of Economic Research. Erişim adresi: https://www.nber.org/system/files/working_papers/w15469/w15469.pdf
- Lusardi, A., Mitchell, O. S. ve Curto, V. (2010). *Financial literacy among the young: Evidence and implications for consumer policy*. NBER Working Paper, National Bureau of Economic Research. Erişim adresi: https://www.nber.org/system/files/working_papers/w15352/w15352.pdf
- Öztürk, E., Demir, Y. (2015). Finansal okuryazarlık ve para yönetimi: Süleyman Demirel Üniversitesi akademik personel üzerine bir uygulama. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 68, 113-134. doi:10.25095/mufad.396629
- Sarıgül, H. (2015). Finansal okuryazarlık tutum ve davranış ölçeği: Geliştirme, geçerlik ve güvenilirlik. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 13(1), 200-218. doi:10.11611/JMER408

- Serinkan, C., Erdoğan, M. (2018). *Yöneticilerin finansal okuryazarlık düzeylerinin belirlenmesi: Bişkek örneği*. 1. Uluslararası Ekonomi ve İşletme Sempozyumu.
- Sevim, N., Temizel, F. ve Sayılır, Ö. (2012). The effects of financial literacy on the borrowing behavior of Turkish financial consumers. *International Journal of Consumer Studies*, 36(5), 573-579. Erişim adresi: https://www.researchgate.net/publication/263251710_The_effects_of_financial_literacy_on_the_borrowing_behavior_of_Turkish_financial_consumers
- Şahin, M., Barış, S. (2017). Finansal okuryazarlık ve tasarruf davranışları: Kamu çalışanları üzerine bir inceleme. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi*, 7(2), 77-103. doi:10.18074/ckuiibfd.332555
- Mercan, N., Oyur, E., Altınay, A. ve Aksanyar, Y. (2012). Ekonomi okuryazarlığına yönelik ampirik bir araştırma. *Ekonomi Bilimler Dergisi*, 4(2), 109-118. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/56719>
- Ünal, S., Düger, Y. S. (2011). Akademik personelin finansal gönenç hâli ile finansal davranış eğilimi arasındaki ilişkiye yönelik ampirik bir araştırma. *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1, 213-226. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/esad/issue/38955/456062>
- Ünal, S., Boz, D. ve Ataşer, A. (2019). Bireysel emeklilik sistemi üyeliği ve bazı demografik değişkenlerin finansal okuryazarlık ile ilişkisi. *Sosyal Bilimler Metinleri*, 2, 104-115. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/882031>
- Van Rooji, M., Lusardi, A. ve Alessie, R. (2011). Financial literacy and retirement planning in the Netherlands. *Journal of Economic Psychology*, 32, 593-608. doi:10.1016/j.joep.2011.02.004
- Yardımcıoğlu, M., Yörük, A. (2016). Türkiye'deki finansal okuryazarlığın ve finansal farkındalığın durumu. *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, 9(2), 173-208. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1521220>

Extended Abstract

Purpose

The aim of the study is to examine whether there is a difference among scientists in terms of the components of the Financial Literacy Attitude and Behavior Scale (spending, perception, interest and attitude), the knowledge levels of scientists about financial concepts and whether there is a relationship between the components of the attitude and behavior scale.

Design and Methodology

The research population consists of academic staff working at Niğde Ömer Halisdemir University. The data is collected in March 2019. As of this date, it has been determined that 951 academicians work at Niğde Ömer Halisdemir University, according to the released statistics on the official website of the Council of Higher Education. While the data were collected by survey method, convenience sampling was adopted. The applied questionnaire consists of three parts and 49 questions. A face-to-face questionnaire was applied to the academicians who participated in the research on a voluntary basis. 247 valid responses were provided. The sample size of 247 observations corresponds to a margin of error of 5.37% at the 95% confidence level.

In the study, firstly, the profile of the participants was revealed by using descriptive statistics. In the second stage, factor analysis was used in order to collect the items in the financial literacy attitude and behavior scale that are related to each other in a group and to make a dimension reduction. Finally, the existence of a relationship between the dimensions obtained from factor analysis and demographic characteristics was determined with the help of non-parametric tests.

Bartlett's test was significant ($p=0.000$ and <0.05). The Kaiser-Meyer-Olkin sample adequacy index is 0.795. Therefore, the collected data was suitable for factor analysis.

Findings

According to descriptive findings, 75% of the participants were married and 21% were never married. The vast majority (61.54%) have doctoral education. While 37.66% are in the 41-50 age range, 32.39% are in the 31-40 age range. Academic titles of the participants are as follows: 27.94% of the participants are Assistant Professors, 17% of them are Associate Professors, 21.05% of them are lecturers and 17.41% of them are research assistants. In terms of following the economic news, more than half of the participants (52.63%) follow them regularly. In addition, in terms of household average income, 34.01% of the participants have an income of 5.000-7.500, 29.15% of them have 7.501-10.000 and 5.26% of them have an income of 15.000 and above.

The relationships between demographic variables and the dimensions revealed by factor analysis are as follows: Between "gender" and "interest" and "perception" sub-dimensions, between title and "spending" and "attitude", between following economic developments and "spending," There were significant differences between the sub-dimensions of "attitude", "interest", and between age and "perception" sub-dimensions.

There were also significant differences between some of the financial concepts (which are savings, stocks, mutual funds, participation banks, private pensions, investments, inflation, checks) and financial literacy attitude and behavior components.

Research Limitations

The research was carried out in the summer period when the education period ended and this limited the sample size. In addition, convenience sampling, which is one of the non-random sampling methods due to time constraints, causes the findings to be limited to the sample. It limits generalizations about the population.

Implications (Theoretical, Practical and Social)

Financial literacy attitudes and behaviors of scientists working in different disciplines can be examined on a larger population and sample based on random sampling, especially in their fields of expertise.

Originality/Value

Studies in the literature mostly focused on determining the financial literacy levels of the participants. However, studies on examining financial literacy attitudes and behaviors are relatively limited. Also, these studies are mostly aimed at university students. But financial attitude and behavior is an issue that needs to be investigated for audiences other than students. In this study, financial literacy attitudes and behaviors of academicians are discussed. Because there is no study in the literature that examines financial literacy attitudes and behaviors of academicians in their fields of study. This aspect of the study is expected to contribute to the literature.

Araştırmacı Katkısı: Fevzi Serkan ÖZDEMİR (%25), Haluk BENGÜ (%25), Elif BULUT (%25), Serpil ÇELİK (%25).